

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו - תער"ב

ט. ד"ה ובראשי חדשיכם
י. ד"ה וידבר משה אל ראשי המטות
יא. ד"ה ציון במשפט תפדה
יב. ד"ה נחמו נחמו עמי

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

יצוקללה"ה נכנ"ם זי"ע מליובאוויטש

- הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות -

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתיים לבריאה
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
עג	פנחס	ט. ובראשי חדשיכם כו' בע"ס התחלקות מעומ"ט – (לג-לו)	
פד	מטו"מ	י. וידבר וגו' המטות כו' מעומ"ט ריבוי ומיעוט בעצם מהותן – (לז-מ)	
צד	דברים	יא. ציון במשפט כו' חו"ב אין ויש – (מא-מד)	
קד	ואתחנן	יב. נחמו כו' התחלקות הספי' ניכר בהתלבשותן בהכלים – (מה-מח)	

הוספה

קטו ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ – תוכן ד"ה נחמו תער"ב

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 9-12

Copyright © 2012

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6083-1

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור בזה חוברת ג' של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך „בשעה שהקדימו – תער"ב" לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: ובראשי חדשיכם דש"פ פינחס; וידבר וגו' המטות דש"פ מטו"מ; ציון במשפט תפדה דש"פ דברים; נחמו דש"פ ואתחנן – תער"ב.

*

בתור הוספה, מדפיסים אנו בזה, קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ* – תוכן ד"ה נחמו תער"ב.

ה' מנחם-אב, ה'תשע"ב
ברוקלין, נ"י.

ובראשי¹ חדשיכם תקריבו עולה לה². ואי' בזהר³, וכי כמה ראשין אינון לסיהרא, והא נד לית רישא לסיהרא אלא שמשא דאיהו רישא לגבה כו', וכנודע דסיהרא היא בחי' מל'⁴, וההמשכה במל' היא משמש הוי'⁵, בחי' ז"א כו', וא"כ מה"ע ראשי ל' רבים כו', אלא ראשי תרין בכל ירחא וירחא, דאינון יעקב ויוסף⁶, ופי' המק"מ⁷ דיעקב ויוסף זהו ת"ת ויסוד כו'. ולכאו' אינו מובן, והלא ההמשכה מת"ת הוא ג"כ ע"י יסוד, וכנודע שכל ההמשכות הן מיסוד, וא"כ, מה מחשב יסוד לראש בפ"ע, ונשארה הקושי' וכי כמה ראשין אינון לסיהרא כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁸, דהאורות דאצי' ה"ה בבחי' התלבשות פנימי בבחי' הכלים דאצי', שעיי"ז נעשים בבחי' מהות ומציאות דבר, בבחי' אור החכ' ואור החסד כו'. וסיבת הדבר הוא מפני שהאורות גם בשרשן ומקורן כמו שהן כלולים באוא"ס לפני הצמצום ה"ה בבחי' ע"ס, והיינו שאין זה האור שבבחי' א"ס, כ"א מה שאוא"ס שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו'. והגם דכמו שהם כלולים באוא"ס ב"ה ה"ה בבחי' פשיטות לגמרי, שאינון בבחי' מציאות ניכרות כו', מ"מ בבחי' ע"ס, וכאשר נמשכו ע"י הצמצום בבחי' ספירות פרטיות, ה"ה בבחי' מציאות ניכרת עכ"פ, עם היותם בבחי' בלי מ"ה כו', וכמו הקו העשוי מנקודות כו'¹⁰, וה"ה בערך להתלבש בכלים כו', וע"י ההתלבשות בהכלים נעשים כפי מהות הכלים, בבחי' מציאות דבר, בבחי' אור החכ' ואור החסד כו'.

וג **והנה** זהו ג"כ סיבת ההתחלקות דמעלה ומטה שיש בע"ס, שהרי הע"ס דאצי' הן בבחי' מעלה ומטה, שהחכ' היא למעלה במדרי' מהבינה, והמוחין למעלה מהמדות כו', עד המל' שהיא סודכ"ד דאצי' נק' מטה כו'. דבאוא"ס עצומ"ה לא יש ענין מעומ"ט, וכמ"ש בע"ח בתחלתו¹¹, טרם שנאצלו הנאצלים הי' אור עליון פשוט כו', ולא הי' בו מעלה ומטה, ראש וסוף כו', ובע"ס יש התחלקות מעומ"ט כו'. והוא, להיות שהע"ס הן בבחי' התלבשות פנימי, אורות בכלים, ע"כ לפי אופן הכלים מאיר בהם האור כו', וע"כ הכלי שהיא בבחי' דקות ורוחניות יותר, מאיר¹² בה האור בריבוי ביותר, ה"ז בחי' מעלה, והכלי שהיא בבחי' מציאות יותר, שהאור בה בבחי' מיעוט, ה"ז בחי' מטה כו'¹³. והרי כלי החכ' היא בבחי' דקות יותר הרבה מכלי הבינה¹⁴, וכמו עד"מ בהשכלת איזה ענין, הרי אין השכלי בא בבחי' הלבשה עדיין, וכמו שנראה בחוש, שאינה בא עדיין בריבוי אותיות,

(1) התחלת וסיום המאמר מיוסדים, כנראה, על ד"ה זח"ג כו' ע"פ ובראשי חדשיכם באוה"ת פינחס ע' אקסו ואילך. וראה ד"ה ובראשי חדשיכם תשל"ח.
 (2) פינחס כח, יא.
 (3) זח"ג רמח, א.
 (4) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) מערכת לבנה.
 (5) ע"פ תהלים פד, יב.
 (6) זהר שם.
 (7) = המקדש מלך (לזהר שם).
 (8) פרק כט ואילך (ע' סב ואילך).
 (9) מ"מ: אוצ"ל: מ"מ ה"ה.
 (10) ראה לעיל פרק לא (ע' סו).
 (11) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
 (12) מאיר: אוצ"ל: שמאיר.
 (13) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת שבהערה 38. וראה לקמן פרק לו (ע' פד ואילך).
 (14) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' לא. תש"ג ס"ע 104.

ולא בענינים רבים, כ"א בבחי' נקודה מופשטת עדיין מהשגה כו'. והגם שהנקודה כוללת הכל, שהרי כל הפרטים הבאים אח"כ בהשגה, הכל בא מהנקודה (עס ווערט אלץ ארויס גיטראָגין מהנקודת השכלה), הרי הנקודה כוללת כל הפרטים, מ"מ, בהנקודה אינם ניכרים הפרטים כלל, רק נקודת הענין לבד כו'. וגבי חכם גדול, ניכרים אצלו לעצמו הפרטים שבהנקודה, דבעת שנופל לו השכלה חדשה, מאירים אצלו הפרטים שבה כו', ומ"מ, ה"ז בעולם ובבחי' מקיף (והיינו שגם לעצמו הוא בבחי' העלם ומקיף לגבי כללות השכלת הענין כו'), ומה שבהתגלות הוא רק נקודת השכלי לבד כו' (וזה ודאי שאין שם כלל ריבוי אותיות במציאות, וגם לא הריבוי עינים שבהם מתלבש הענין שכלי כו').

נה

והו"ע דקות הכלי כו', וע"כ מאיר שם הענין שכלי ביותר בבחי' הדקות והעילוי כו'. וכאשר בא לידי השגה, שנתפס בהרבה אותיות ובענינים רבים, שכולם הם בבחי' תפיסה והשגה כו', מתמעט האור הרבה כו'. וכנראה בחוש, דבהשגה והבנה, הגם שמושג הענין יותר, הרי מתעלם בחי' דקות האור של השכלי, ואינו כלל כמו בנקודת ההשכלה כו' (ואח"כ בנקודת התמצית שאחר ההשגה, והוא מה שלאחר שמבין ומשיג את הענין שכלי בכל הפרטים שבו, ה"ה מקשר א"ע (טראָגט זעך צוא) אל עצם הענין שכלי איך שהוא מושג מכל ההשגות פרטיות כו', ואז חוזר ומאיר בזה בחי' דקות האור, להיות שזהו כמו שהתפשטות דבינה באה לבחי' אין, להיות בבחי' נקודה לבד, שנשלל בזה האורך ורוחב כו', והוא בחי' וחכם בבניה כו'¹⁵, וכמ"ש במ"א¹⁶. ומ"מ, אינו בבחי' עילוי כ"כ כמו בנקודת החכ', דבנקודת התמצית בא האור שכלי במורגש ובמציאות יותר כו', וממילא אין זה בחי' דקות עצם האור ממש כמו בנקודת החכ' כו'. להיות דנקודת החכ' היא בחי' אין שקודם להיש, ונקודת התמצית היא מה שהיש נעשה אין כו', והיינו להיות דנקודת התמצית באה מן ההשגה, הגם שזהו ביטול ההשגה (היינו שלילת כל האורך ורוחב כו'), שנעשית בבחי' נקודה, מ"מ, ה"ז במציאות ובמורגש כו'. ויש מעלה בנקודת התמצית, בזכות ובירור השכלי, ובבחי' התיישבות כו', וכמ"ש במ"א¹⁷). וכ"ז הוא שלפי אופן הכלי¹⁸ מאיר בהם האור והגילוי כו'.

וכן המדות, שהכלים הם בבחי' מציאות דבר ובמורגש ביותר, דכללות ענין המדות הו"ע הרגש עצמי, דהיינו הרגש מציאותו כו', וכמו האהבה שאוהב איזה דבר, זהו מפני שמרגיש א"ע, ומרגיש איך שהדבר טוב לפניו, ה"ה מתעורר באהבה כו', וכן היראה, מפני שמרגיש איך שהדבר לא טוב כו', דבלתי הרגש עצמו לא הי' התעוררות המדות כלל כו'. וכנודע¹⁹ דלידת המדות הן מהדעת דוקא, שהו"ע ההרגש כו', דגם שמבין בשכלו איך שהדבר טוב, אם אין לו שייכות אל הדבר, והיינו שאין נפשו יקרה אצלו (שהו"ע הרגש עצמי) לרצות בדבר הטוב לו, לא יתעורר כלל באהבה לזה כו', לפי שכל ענין המדות אינם באים ומתעוררי רק ע"י הרגש עצמו כו'. לבד מדות עצמיים וטבעיים, שאינם באים מצד השכל, ולא מצד הרגש עצמו, כ"א מפני שזהו עצמו ומהותו כו', דאהבה זאת היא בחי' רצון, לא אהבה כו', דמדת האהבה היא, לא שהדבר האהוב הוא מעצמו ומהותו,

(18) הכלי: אוצ"ל: הכלים.

(19) ראה תניא ספ"ג. אמרי בינה שער התפילין פרק קלה

(קעז, ג). סה"מ עת"ר ע' קנח ואילך.

(15) ספר יצירה פ"א מ"ד.

(16) ראה סה"מ תרנ"ט ע' רמו ואילך.

(17) ראה סה"מ שם ע' רמח. וש"נ.

כ"א מפני שהדבר טוב לו, ובאה ע"י הרגש עצמו כו', ואהבה עצמיות היא בחי' רצון, והוא מה שרוצה בדבר שהוא עצמו ומהותו כו', וכמו אהבת האב אל הבן או אהבת הבן אל האב, דהאבה בזה הוא ענין הרצון, שרוצה מה שהוא עצמו ומהותו, בלא טו"ד כלל כו'. ולכן הרצון תופס בהעצמות דוקא, וכמ"ש במ"א²⁰ הפרש בין אהבה לרצון, דאהבה תופסת בהתפשטות והגילויים לבד, משא"כ הרצון תופס בהעצם כו'. וכמו באהבת האוהב אל האהוב (באהבה התלוי' בדבר²¹), דסיבת האהבה היא מפני שמשפיע לו מדת חסדו וטובו, או מצד העילוי שלו, הרי צריך לזה התבוננות, להתבונן בהטוב וחסד שמשפיע לו כו', או להבין ולהשיג העילוי והיוקר שלו, שעיי"ז היא האהבה כו', וממילא, מה שתופסת האהבה היא רק בהתפשטות והגילויים, שזהו סיבת האהבה, ובזה הוא מתקשר ונדבק כו'. משא"כ באהבת ורצון הבן בהאב, הרי אינו צריך שום התבוננות כלל, כי אין הרצון בא מצד השפעת טובו וחסדו או מצד העילוי שלו, כ"א מפני שהוא אביו, היינו שהוא עצמו ומהותו, ובהרצון הוא תופס בהעצם ממש, לא בהגילויים כו'. וכן הוא הענין ברוחניות, דמדת האהבה היא שבאה ע"י ההתבוננות בהעילוי והטוב באלקות, ובמדת חסדו וטובו ית' כו', שהקירוב והדביקות בזה הוא בהאור האלקי שבא בבחי' גילוי כו'. אבל הרצון דבחי' רעו"ד תופס בעצמות אוא"ס ב"ה, וכמ"ש²² מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', שאינו רוצה בהאורות והגילויים, כ"א בבחי' אוא"ס עצומ"ה כו'. ולכן יכול להיות רצון גם כשלא יש אהבה, וכמו באהבת אב ובן, כשהבן אינו כדבעי ח"ו, דאז לא יש התגלות אהבה אליו, ומ"מ ישנו להרצון, שבעצם הוא רוצה בבנו כו', דכן הוא הדוגמא למעלה, דכתי"ז²³ ואף גם זאת כו' לא מאסתים ולא געלתים כו', וכמארז"ל²⁴ בין כך ובין כך בני הם כו', והיינו בהרצון, שזהו מפני שהוא עצמותו ומהותו כו'. אבל ענין מדת האהבה היא מצד הטעם, ותלוי בהרגש עצמו דוקא, כנ"ל. וכן כל המדות הן דוקא ע"י הרגש עצמי כו'. שזהו הפרש בין מוחין למדות, דהמוחין הן בבחי' ביטול והעדר הרגש עצמותו, להיות דענין המוחין בכלל הן העלי' וההתקשרות לדבר שלמעלה ממנו, שזה פועל ביטול מציאות עצמו כו', וכמ"ש במ"א²⁵, והמדות הן בבחי' הרגש עצמי דוקא כו', וע"כ הגילוי במדות הוא למטה הרבה ממוחין כו'. והגם שזה גופא מה ששיג את טוב²⁶ ה"ז במוחין, הנה השגת המוחין הוא רק טוב הדבר בעצם, לא מה שלו טוב, כ"א רק העילוי והיוקר של הדבר, ומה שבא במדות הוא רק מה שלו טוב כו'. וגם זאת, דהשגת טוב הדבר זהו רק בחיצוניות המוחין, והעיקר הוא במדות שבמוחין, דמוחין בעצם הן רק השגת עצם הדבר, לא את הטוב של הדבר, רק מה ששיג עצם הענין, והשגת הדבר איך שהוא טוב, שמתפעל במוחו ע"ז, זהו במדות שבמוחין כו'. וכ"ז הוא רק השגת הטוב בעצם כו'. ובמדות בא ההרגש איך שלו טוב הדבר, שעיי"ז נעשה התעוררות המדות כו', וכמ"ש

במ"א²⁷.

(20) ראה קונטרס העבודה פ"ה (ע' 31). סה"מ עת"ר ע' רז ואילך. המשך תרס"ו ע' עט ואילך. ע' צח.
 (21) ראה אבות פ"ה מט"ז.
 (22) תהלים עג, כה. וראה לקו"ת תזריע כ, א ואילך.
 (23) סה"מ להצ"צ קלח, א ואילך.

(23) בחוקותי כו, מד.
 (24) קידושין לו, א (ושם: אתם קרוים בנים).
 (25) ראה סה"מ תרס"ה ע' טז ואילך.
 (26) טוב: אוצ"ל: טוב הדבר.
 (27) ראה סה"מ עת"ר ע' ריא ואילך.

ויוכן זה בעבודת ה', דכשמתבונן באיזה ענין אלקי ומעמיק דעתו בזה, הרי הענין האלקי מאיר במוחו, ומה שנשאר במדות הוא רק מה שקרבת אלקים לו טוב²⁸, וכל האור שמאיר במוחו מתעלם בהתעוררות המדה כו'. ונודע²⁹ דבכדי שיהי' התעוררות המדות, בהכרח שיהי' התעלמות המוחין, דכאשר אור המוחין מאיר בגילוי, א"א להיות התעוררות המדה, כ"א כאשר מתעלם אור המוחין, אז מתעורר המדה כו'. אך התעוררות המדה הוא מהבכך, דהיינו מה שקרבת אלקים לו טוב כו' (רק בדרך מקיף נרגש אז האלקות על מה שנתפעל, והיינו מה שהשיג במוחו כו'). ולכן המדות הן בבחי' התפעלות, דכל התפעלות הוא חוץ לעצם³⁰, היינו שהוא בריחוק מן העצם, דכאשר הוא בקירוב, שהוא בתוך אותו דבר, אינו שייך התפעלות על הדבר (שהרי הוא מתאחד עם אותו הדבר, והו"ע הדביקות כו', ואפי' אם אינו עדיין בבחי' התאחדות, מ"מ, כשהוא בתוך אותו הדבר, טרדתו הוא בעצם הדבר, ואינו שייך ההתפעלות אז כו'), וכל שמתפעל הוא מפני שמתרחק מעצם הדבר כו', והמדות ה"ה בבחי' התפעלות, שמתפעל על אלקות, זהו מפני שהן בבחי' ריחוק מן העצם כו'. ובפרט מה שבמדות רוצה בהקירוב ודביקות באלקות, שיהי' הגילוי בנפשו, או בבחי' צמאון כו', הרי כ"ז שייך בבחי' הריחוק, דאז רוצה בהגילוי, ואז הוא בבחי' צמאון כו', דבבחי' הקירוב הרי כ"ז אינו שייך כלל כו'. ובד"כ³¹ יש הפרש במוחין ג"כ, שזהו הפרש בין חכ' לכינה, דכינה היא בבחי' התפעלות והתלהבות, וחכ' היא בחשאי דוקא כו'. וכידוע ההפרש בין כהנים ללוים, דעבודת הכהנים הוא בחשאי וברעותא דליבא³², ועבודת הלוים הוא לארמא קלא³² בבחי' התלהבות כו', והוא ההפרש בין בחי' החכ', שהיא בבחי' ביטול ממש, ובחי' כינה, שהו"ע השגה, ה"ז בבחי' יש ומציאות כו'³³. אמנם, מוחין בכלל הן בבחי' הביטול, ומאיר בהם גילוי אור כו', אך המדות הן בהתפעלות מורגשת בבחי' יש ומציאות כו'.

נז

והנה, בעבודה, בהכרח שיהיו המדות אהוי"ר בהתגלות הלב, מפני שזה שייך לקיום המצות בפר"מ, וכמ"ש בס"ש³⁴, דאהוי"ר הן מקור מ"ע ומל"ת, והמקימן באמת הוא האוהב כו'. ועוד, שע"ז דוקא נעשה הזיכוך ובירור דנה"ב כו', דבעבודה דמוחין לבד, אינו ניתק עדיין מחומריות הנה"ב (רק מי שעבודתו היא בדרך מלמעלמ"ט כו'), כ"א ע"י העבודה דאהוי"ר דוקא, כי הנה"ב עיקרו הוא מדות, כמ"ש במ"א³⁵, וע"כ גם התלבשות הנה"א בנה"ב עיקרו בבחי' המדות שבו³⁶, ובזה דוקא הוא פועל הבירור דנה"ב כו'. ולכן, בעבודה דמוחין, עם היותו בבחי' קירוב ודביקות במוחו, יכול להיות שהחומריות דנה"ב הוא במקומו ובתקפו עדיין כו', ורק באהוי"ר בהתגלות הלב, פועל חלישות בנה"ב, שנחלש חומריותו, וגם ביטל החומרי והמורגש דנה"ב כו', וכמ"ש במ"א³⁷.

(28) ע"פ תהלים עג, כח.

(29) ראה סידור עם דא"ח קלו, סע"ב ואילך. מאמרי

(30) תר"ם ח"א ע' רו.

אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' רלד ואילך. ח"ב ע' תסב ואילך. סה"מ עטר"ת ע' תרטו.

(31) ראה קיצורים והערות לתניא ע' קיד. סה"מ תרנ"ט ע' קע ואילך. וש"נ.

(32) ראה סה"מ עת"ר ע' קפד. ספר השיחות תורת שלום ע' 222. ועוד.

(33) ראה סה"מ שם.

(34) ראה סה"מ עת"ר ע' יט.

(35) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי עב, ב.

(36) ראה זהר ח"ג לט, א. קעז, ב.

וע"כ אין להסתפק בעבודה דמוחין לבד, כ"א צ"ל העבודה באהוי"ר שבלב כו'. אמנם מצד הגילוי, יש יתרון גדול במוחין, דלהיותם בבחי' ביטול, מאיר בהם גילוי אור, והמדות, להיותם בבחי' מציאות, מתמעט בהם האור, שאינו מאיר בהם בגילוי כלל כמו במוחין כו'.

קיצור. והנה ע"י התלבשות האורות בכלים ה"ה בבחי' התחלקות דמעומ"ט, וכמו בכחות הנפש, כח החכ' שהיא ההשכלה בבחי' נקודה מופשטת עדיין, מאיר בה דקות עצם האור, וכח הבינה שהיא השגה, ה"ה מעלמת על האור שבחכ' (ובנקודת התמצית מאיר דקות עצם האור, אבל הוא במורגש), והמדות הן הרגש עצמו, ולכן באין ע"י הדעת דוקא, ואהבה עצמיות אינה מדה, כ"א רצון, שרוצה מה שהוא עצמו ומהותו, והמדה הוא שרוצה רק מה שטוב לו, ולכן המדה תופס בהמציאות, והרצון תופס בהעצם. וכן הוא ברוחניות. ויכול להיות רצון בלא אהבה. ומה שהמדות באין מהמוחין, זהו רק מהמדות שבמוחין, ושם הוא רק הרגש עצם הטוב, ובמדות הרגש הלו טוב, והו"ע קרבת אלקים לי טוב. ולכן התעוררות המדות הוא דוקא לאחר התעלמות המוחין, והן בבחי' התפעלות, ולכן האור בהם במיעוט, ובמוחין ג"כ עיקר הביטול בחכ'. ובעבודה בהכרח שיהיו מדות בהתגלות, שע"ז הוא קיום המצות, וע"ז הוא התיקון דנה"ב.

והדוגמא (לד) מזה יובן למעלה, דבחכ' מאיר ריבוי אור, לפי שחכ' היא בבחי' מיעוט הכלים³⁸, וכידוע דבחכ' גם הכלי היא בערך אל האור כו' (בפרדס שער השמות³⁹, דהש' דחכ' הוא י"ה, ובהגהות לביאור דוארא תקס"ח⁴⁰ כ', דהרי בת"ת שהוא בריח⁴¹ התיכו⁴², הכלי היא שם הוי', כ"ש חכ', שמשם מקור המשכת בריח התיכון, שהכלי היא כמו האור כו'. ובמ"א⁴³ אי' וז"ל, כי הוי' הוא האורות דאצי', ושם אלקים הוא הכלי⁴⁴, והכלים הם ג' בחי' כו', וא"כ, ע"י הבינה הוא התחברות האור עם הכלי, לכן הוא הוי' בניקוד אלקים כו'⁴⁵, אבל חכ' נק' הוי' לבד, כי שם רק איהו וחייהי חד⁴⁶, למעלה מבחי' גרמוהי כו', עכ"ל, ועמ"ש בדרוש דג' מיני אדם⁴⁷, ובד"כ הרי חכ' היא בחי' נקודה לבד, שהוא בחי' אין, ע"כ מאיר שם האור בריבוי כו'. ובבינה נתמעט האור, לפי שהכלים דבינה הם בבחי' מציאות, דהשם דבינה הוא הוי' בניקוד אלקים, דאלקים הו"ע הכלים כו', דבינה היא בחי' השגה, שזהו בחי' יש ומציאות, וכמ"ש⁴⁸ להנחיל אוהבי יש כו', ולהיות שהכלים הם בבחי' מציאות, ע"כ האור הוא בבחי' מיעוט כו'. וכמארז"ל⁴⁹ גבי מי השילוח שהיו מקלחין כאיסר, הרחיבו נתמעטו מימיו, והיינו דבבחי' מיעוט הכלים מאיר גילוי אור, וכשנתרחבו הכלים נתמעט האור כו'. וזהו דבינה להיותה בבחי' התרחבות הכלים,

נח

(44) ראה תניא שעהייה"א ספ"ד. תו"א יתרו סט, ד. לקו"ת בלק עג, ב. סה"מ תר"ל ע' רלו ואילך. תר"ן ע' שפג ואילך. תרנ"ז ע' מו ואילך.

(45) ראה פרדס שער כ (שער השמות) פ"א. אוה"ת ואתחנן ע' שעט ואילך.

(46) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

(47) אוה"ת ענינים ע' צו ואילך.

(48) משלי ת, כא.

(49) ערכין י, סע"ב. וראה אוה"ת ואתחנן ע' שעד ואילך.

(38) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' ג. אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ח"ה ע' ב'קט ואילך. סה"מ תר"ל ע' שיא. תרל"א ח"א ע' רכג. תרמ"ב ע' רטז. תרח"ץ ע' נא.

(39) שער כ פ"ג.

(40) אוה"ת ווארא ע' קנ. וראה לעיל פרק ה (ע' יא).

(41) ע"פ תרומה כו, כח. ויקהל לו, לג.

(42) ראה זח"ב קעה, ב. לקו"ת חוקת סא, ג. ובכ"מ.

(43) אוה"ת ואתחנן ע' קכג. וראה סה"מ תרנ"ו ס"ע שפא

ואילך. המשך תרס"ו ע' רמז. סה"מ עת"ר ע' סה.

מתמעט האור והגילוי כו'. וכידוע דבינה מעלים על החכ', דזהו מ"ש⁵⁰ והניף ידו על הנהר⁵¹, ונודע דנהר היא בחי' בינה⁵², ולעתיד יהי' בקיעת הנהר, בכדי שיהי' גילוי פנימיות התורה, שזהו גילוי בחי' החכ' כו'. דכשם⁵¹ שקרי"ס הי' הכנה למ"ת, דקודם מ"ת הי' צ"ל קרי"ס, דים הוא בחי' מל', שכונסת ומעלמת בתוכה אורות דאצי' כו', ובכדי שיהי' מ"ת, שזהו גילוי אצי', הי' צ"ל קריעת הים וההעלם כו', כמו"כ לעתיד, בכדי שיתגלה פנימיות התורה, שהיא גילוי בחי' עצם החכ', צ"ל בקיעת הנהר, והיינו, מפני שהבינה, להיותה בבחי' מציאות, ה"ה מעלמת על האור, וע"כ צ"ל בקיעת הנהר כו'. ואח"כ בז"א, וכ"ש במל', ששם עיקר ענין הכלים, האור שם במיעוט ביותר כו'.

וזהו מה שלפעמים מצינו שבמדרי' העליונות המספר המרובה⁵³ יותר, ובמדרי' תחתונות מתמעט המספר, ולפעמים בהיפך, וכידוע⁵⁴ בענין יחידות עשירות מאות, דיחידות במל', ועשירות בז"א, ומאות בחו"ב, או דיחידות הן בז"א ומל', ועשירות בחו"ב, ומאה בכתר, וכידוע ממ"ש⁵⁵ ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, דשבע בז"א, ועשרים בחו"ב, ומאה בכתר, וכמ"ש בזהר⁵⁶ קוב"ה דאתכליל מאתר עילאה סדכ"ס ברזא דמאה ברכאין כו', וכמ"ש במ"א⁵⁷ באריכות על מאה"ז הנ"ל, וגם אלף ורבעה הן בכתר, וכמ"ש בלק"ת ד"ה ואתא מרבבות קדש⁵⁸. ולפעמים שהמספר המועט הוא במדרי' העליונות דוקא, וכל שלמטה יותר מתרבה המספר, וכמו אנת חד ולא בחושבן⁵⁹, הרי ידוע שזהו בפנימיות הכתר דוקא כו', ועיקר ריבוי המספר הוא בבחי' מל', וכמ"ש⁶⁰ כי אלף שנה בעיניך כיום אתמול, דיום א' דז"א בא במל' במספר אלף כו'. ומבו' במ"א⁶¹ שזהו ההפרש בין האורות להכלים, דמצד האורות, כל מה שלמעלה מספר המרובה יותר, ולא שהן בבחי' מספר, רק שהוא בבחי' ריבוי האור כו', וכל מה שיוורד למטה יותר, מתמעט האור והגילוי כו'. ומצד הכלים, למעלה יותר הוא מספר המועט, דהיינו בחי' מיעוט הכלים, וכל מה שיוורד למטה יותר, מתרבים הכלים כו' (ועמשי"ת"ל פ"62). וכמו עד"מ בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד, הרי הרב אינו משפיע את השכל כמו שהוא לעצמו, רק אפס קצהו לבד, וכן התלמיד, כשמשפיע לתלמיד קטן, ג"כ אינו משפיע השכל כמו שהוא אצלו, הרי שהאור מתמעט ממדרי' למדרי' כו'. ומצד הכלים, הרי כל שבאה ההשפעה למטה היא בריבוי אותיות ובריבוי ענינים, שהמשפיע לעצמו א"צ לכ"ז, רק בשביל המקבל כו'. וכמו"כ במדרי' עליונות יותר האור בריבוי, והכלים במיעוט, וכל מה שנמשך

(59) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(60) תהלים צ, ד.

(61) ראה ביאורי הזהר שם. תורת חיים חיי שרה קכו, ד. וישב רה, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תתצב ואילך. אוד"ת בחוקותי ח"ג ע' תתקמט ואילך. ענינים ע' קצג ואילך. לקמן פרק פו (ע' וקסג ואילך). סה"מ פר"ת ע' ג. ד"ה זה יתנו תש"כ. תשכ"א (סה"מ תש"כ ע' קא ואילך. תשכ"א ע' קב אילך). ובחודש השביעי תש"ל. וראה לקו"ש תל"א ע' 155. ועוד.

(62) פו (ע' וקסג ואילך).

(50) ישעי' יא, טו.

(51) ראה לקו"ת צו טז, ד ואילך.

(52) ראה שם שה"ש לט, א ואילך. ובכ"מ.

(53) המרובה: אוצ"ל: מרובה.

(54) ראה עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ה. קהלת יעקב מערכת חשבון. מקומות שצויינו בהערה 61.

(55) חיי שרה כג, א.

(56) זח"א קכג, א.

(57) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי חיי שרה קלא,

ג ואילך.

(58) ברכה צג, א ואילך.

למטה בחי' 63 ריבוי הכלים ומיעוט האור כו'. והא בהא תלי', דבבחי' מיעוט הכלים, הוא ריבוי האור, וכשהכלים הם בריבוי, מתמעט האור כו'.

וזהו 64 מ"ש 65 לעתיד והנער בן מאה שנה 66, דנער הוא 67 בחי' קטנות, בבחי' מיעוט האור, יתעלה לעתיד בבחי' מאה, למעלה מזקנה ושיבה שהוא ששים ושבעים שנה 68, וכמ"ש 69 ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ומאה למעלה מזה. וז"ש 70 ונערים פני זקנים ילבינו, דנערים יהיו למעלה מזקנים כו'. והענין הוא 71, דהנה, שבעים שנה הן ז"ת דכתר, בחי' אור שבעת הימים 72, ומאה הו"ע ג"ר דכתר, וזהו והנער בן מאה הוא שיתעלה בבחי' ג"ר דכתר כו'. וזהו 73 מה שבעליית האדם עכשיו ארו"ל במשנה דאבות 68, בן חמש למקרא, בן עשרה למשנה כו', בן מאה כאלו מת ועבר ובטל מן העולם, והקשו המפרשים, שהרי במשנה זאת חשיב הכל מעלת האדם שעולה ממדרי' למדרי', ומהו המעלה בזה שכאלו מת כו'. אך הענין הוא, שזהו מה שבמיתתן רואין 74, דהנה כתי' 75 כי לא יראני האדם וחי, בחייהן אינן רואין, אבל במיתתן רואין, והיינו בבחי' ראיית המהות והעצמית דא"ס ב"ה, עז"נ כי לא יראני האדם וחי, אבל במיתתן רואין כו', וזהו כאלו מת, שהו"ע במיתתן רואין, והו"ע עולמך תראה בחיך כו' 76, והיינו להיותו בן מאה, שיתעלה בבחי' פנימיות הכתר כו'. וזהו ע"י ההקדמה דבחי' שבעים שנה, דימי שנותינו בהם הו"ע בירור הנה"ב, שע"ז נקצבו ימי האדם שבעים שנה, שהן נגד ז"מ כו', וכאשר מברר הז"מ רעות דנה"ב, ה"ה זוכה לבחי' במיתתן רואין כו'. וזהו הו"ע בן מאה, בחי' הכתר, בחי' ריבוי האור כו'.

נב

קיצור. והדוגמא מזה למעלה, דכלי החכ' היא בחי' אין, היא בבחי' ריבוי האור, ובינה בחי' יש, היא בבחי' מיעוט האור, ומעלמת על אור החכ', ולכן לעתיד והניף ידו על הנהר, ובז"א ומל' המיעוט יותר. ולכן לפעמים למעלה יותר הוא מספר המועט, דהיינו בהכלים, ולפעמים למעלה מספר המרובה, שזהו בהאורות. וזהו בן מאה כאלו מת, היינו (ביטול הכלי ו)ריבוי האור. ולעתיד הנער בן מאה, שיתעלה בבחי' הכתר.

לה) **והנה** כשם שבע"ס יש התחלקות מעומ"ט, כמו"כ יש התחלקות מעומ"ט גם בעולמות, וכידוע 77 דכללות ההשתל' נבחן בג' מדרי', והן ג' עולמות ב"י"ע כו'. וכמו עד"מ 78 האדם נחלק לג' חלקים כללים, הן בכחות נפשו והן בגוף, והן ראש גוף ורגל 79, דברגל הוא כח ההילוך, שהוא כח היותר אחרון שבנפש, דהגם שכח ההילוך הוא ג"כ לצורך הנפש, וגם יש יתרון בכח ההילוך, שהוא נושא את הראש ומעמיד את הראש

חוקת ע' תניז. ד"ה איתא בוהר עה"פ ויהיו חיי שרה תשכ"ו (סה"מ תשכ"ו ע' קעב ואילך).

74 תורת כהנים ויקרא א, א. ספרי בהעלותך יב, ח.

במד"ר ספ"ד.

75 תשא לג, כ.

76 ברכות יז, א.

77 ראה אוה"ת ענינים ע' עת. ע' צו ואילך.

78 בהבא לקמן – ראה מקומות שצויינו בהערה 38.

מאמרי אדמו"ר האמצעי ואוה"ת שבהערה 61.

79 ראה לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.

63 בחי': אוצ"ל: הרי זה בבחי'

64 בהבא לקמן – ראה אוה"ת חיי שרה קי, ב.

65 ישע"י סה, כ (שם: הנער).

66 ראה לקו"ת צו י, א.

67 הוא: אוצ"ל: שהוא.

68 אבות פ"ה מכ"ב.

69 תהלים צ, י.

70 סוטה מט, ב.

71 ראה לקו"ת צו ט, ד ואילך.

72 ע"פ ישע"י ל, כו.

73 ראה אוה"ת שם. וראה גם אוה"ת בשלח ע' תקל.

כו', מ"מ, ה"ה כח היותר אחרון, שאור הנפש בו במיעוט הגילוי ביותר כו'. ובגוף מאיר אור הנפש יותר, שהרי בגוף הן האברים הפנימים שחיות האדם תלוי בהם, וכמו הלב והריאה כו', וגם המדות שבנפש משכנם בלב כו', ואפי' באברים החיצונים שבגוף, יש בהם גילוי אור הנפש יותר מברגל, וכמו ביד, שבו כח התנועה לכתוב ולצייר דבר ולעשות בו איזה מלאכה, דעצם הכח הוא למעלה מכח ההילוך, עם היות שזה ג"כ רק כח המעשה, מ"מ, ה"ה למעלה מכח ההילוך שברגל, וגם יש בו התלבשות אור השכל כו'. והגם שבכח ההילוך יש ג"כ התלבשות השכל, מ"מ, אין זה כלל כמו אור השכל המתלבש בכח התנועה שביד כו', וכמ"ש במ"א⁸⁰. ובראש מאיר אור הנפש בריבוי יותר כו', דהגם דבעצם חיות הנפש, הראש והלב שוין, מ"מ, בהכחות, אינם שוין, שהרי בראש הוא גילוי המוחין, וכל החושים הנעלים כמו ראי' ושמיעה כו', הרי עיקר גילוי אור הנפש הוא בראש, והעיקר במוח שבראש כו'. וענין רעו"ד שהוא בלב דוקא, הנה יש בזה ב' אופנים, הא', מה שבא ג"כ ע"י התבוננות שבמוח, רק שההתבוננות היא בהאוא"ס שלמע' מהשתל' כו', וכמ"ש במ"א⁸¹, והב', שיש בחי' רעו"ד שאינה ע"י ההתבוננות כלל, כ"א מצד העצם כו', ה"ז נקודה העצמית שבנפש שלמעלה מגדר כחות, שהיא נאחזת בלב, וה"ה למעלה מכחות, וכמ"ש במ"א⁸¹. אך בכחות הנפש, עיקר גילוי אור הנפש הוא בראש כו'. ומצד הכלים ואברי הגוף, הרי הראש הוא החלק היותר קטן שבגוף, וחלק הגוף גדול ממנו, וחלק הרגלים יותר גדול, הרי שבהכלים הרגל הוא בריבוי הכלים יותר מהראש, ובהאור הוא להיפך, דבראש מאיר אור הנפש בריבוי, ובגוף מתמעט האור, וברגל מתמעט ביותר כו'.

וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה בג' עולמות ב"ע⁸², דבעולם הבריאה מאיר עדיין גילוי האור, דלהיות⁸³ שעולם הבריאה הוא היש הראשון שנברא מהאין האלקי⁸⁴, מאיר שם עדיין גילוי האין כו', ולכן הבריאה נק' חשך⁸⁵, וכמ"ש⁸⁶ יוצר אור ובורא חשך, והיינו לפי שבבריאה מאיר גילוי אור, ה"ז בבחי' חשך והעלם לגבי למטה כו', ויצי', שאין האור שם בגילוי כ"כ, ה"ז בבחי' אור וגילוי לגבי למטה כו'. ומצד הכלים הוא להיפך, דבריאה היא בבחי' מיעוט הכלים, וביצי' הוא ריבוי הכלים, וכנודע⁸⁷ דברי' ויצי' הן מח' ודבור, והרי אנו רואין, דמה שמחשב במח' במיעוט זמן ובמיעוט אותיות, ה"ז בא בדבור בריבוי זמן ובריבוי אותיות כו'⁸⁸. וגם, אותיות המח' הן אותיות רוחני', שאינן מורגשים אל הזולת, משא"כ אותיות הדבור הן מורגשים אל הזולת כו'. דכמו"כ בחי' הכלים דבריאה הן בבחי' מיעוט הכלים, דהיינו מיעוט הישות והמציאות, ויצי' הוא בבחי' ריבוי הכלים כו'. וזהו הטעם מה שיחזקאל מאריך הרבה בענין המרכבה⁸⁹, וישע' אינו מאריך כ"כ⁹⁰,

הק"ש פ"א. לקו"ת שם.

(87) ראה לקו"ת בלק סו, א. ובכ"מ.

(88) ראה שם צו יז, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"ב ע' קנז.

אוה"ת ענינים ע' שית. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ואוה"ת בחוקותי שבהערה 61.

(89) יחזקאל פרק א. וראה גם סה"מ תר"ם ח"א ע' לו

ואילך.

(90) ישע"י פרק ו. וראה גם סה"מ שם.

(80) ראה לעיל פרק ב (ע' ד ואילך). וש"נ.

(81) ראה סה"מ עת"ר ע' לב.

(82) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת שבהערה 38.

(83) ראה סה"מ תרנ"ט ע' ריג. וש"נ.

(84) ראה המשך וככה תרל"ז פרק עב. לקמן פרק קמא (ע'

רעג ואילך). סה"מ תרמ"ד ע' קעז ואילך.

(85) ראה לקו"ת שה"ש ד, ג. מקומות שצויינו בהערה

הקודמת.

(86) ישע"י מה, ז. ברכת יוצר. וראה פרי עץ חיים שער

והיינו מפני שיחזקאל ראה את המרכבה דעולם היצי'⁹¹, שהוא בבחי' ריבוי הכלים, וע"כ מאריך בהענין, וישעי' ראה מרכבה דבריאה⁹², שהיא בבחי' מיעוט הכלים כו'. ומצד האור, אדרבה, בבריאה מאיר ריבוי אור, וביצי' מתמעט האור כו'. והא בהא תליא, דכשהכלים הן בבחי' מיעוט, שהן כלים יותר אל האור, מאיר שם ריבוי האור, ובריבוי הכלים מתמעט האור כו'. וכן גם כללות העולמות נחלקים לג' מדרי' כללים, אדם דברי' דכללות, ואדם דיצי', ואדם דעשי' כו'⁹³.

קיצור. וכמו⁹³ יש התחלקות מעומ"ט בעולמות, וכמו באדם, הראש היא כלי קטנה, ובה גילוי הכחות נעלים שבנפש, והגוף גדול, ובו משכן המדות וכחות חיצונים (ורעו"ד הוא ג"כ ע"י התבוננות, או שזהו עצמי), וברגל מיעוט האור. וכמו"כ בברי' שהכלים אינם במציאות עדיין, מאיר גילוי האור, וביצי' שהכלים במציאות, הוא מיעוט האור, מח' ודבור, ולכן יחזקאל האריך בענין המרכבה. וכ"ה בבי"ע הכללים.

(לו) **אמנם** באמת אין זה רק מצד הכלים, כ"א שיש מדידה בהאור באיזה אופן הוא נמשך להאיר בכל ספי' כו', וגם המדידה בהכלים באיזה אופן יהיו, הוא כפי מדידת האור כו', והיינו שלפי המדידה באיזה אופן יהי' בחי' החכ', נמדדה כלי החכ' באופן כך, בכדי שתקבל האור והגילוי דבחי' החכ', וכה"ג בשארי הספי' כו'. והענין הוא, כמשנת"ל פ"ח⁹⁴ דמהתעבות האור נעשה הכלי, דעם היות שיש לכלים שרש מיוחד משרש האורות⁹⁵, מ"מ, ההתהוות בפועל דכלים הוא ע"י אמצעות האור כו', וע"כ נתהווה הכלי כפי אופן האור, היינו שתהי' מוכנת לקבל את האור כו'. ועיקר המדידה הוא בהאור, באיזה אופן יאיר בעולמות כו' (וי"ל, דבשרש הראשון, מדידת הכלים קדום למדידת האור⁹⁶, דתכלית הכוונה הוא בהתהוות הכלים כו', והוא מה שבנין החומר קדום בשרשו להצורה כו'⁹⁷. וזהו הטעם מה שהכלים למע' ממשיכים את האור, ולא כמו הכלים למטה, שרק מקבלים הדבר הניתן בתוכן, אבל למע' הכלים ממשיכים את האור⁹⁸, וכמו⁹⁹ איברי הגוף שממשיכים את החיות, מפני¹⁰⁰ ששרש הכלים קדום אל האור כו'. אמנם, זהו לאחר זיכוך הכלי, שלפי אופן הזיכוך שלה, ממשכת את האור כו'. ובתחלת ההתהוות, הרי מהתעבות האור נעשה הכלי כו'. וכן הוא בהמדידה, דבשרשם, מדידת הכלים קדום למדידת האורות, ורק בהתגלות מדידת האור קדום כו'. והו"ע¹⁰¹ דבמח' ארץ קדמה¹⁰²,

סא

91) ראה תקו"ז בהקדמה (ד, א). עץ חיים שער מט (שער קליפת נוגה) פ"ב. שערי קדושה להרח"ו ח"ג שער ו. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' רטז. סה"מ תר"ם שם. וש"נ.

92) ראה לקוטי תורה להאריז"ל ישעי' ו, א. לקוטי הש"ס להאריז"ל יבמות מט, ב (ד"ה מנשה). מאמרי אדמו"ר הזקן שם. סה"מ תר"ם שם. וש"נ.

93) וכמו: אוצ"ל: וכמו"כ. ע' ית.

94) ראה לעיל שם. וש"נ.

95) ראה תורת חיים וארא מט, ג ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת וארא ח"ח ע' ב'תפתח ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' וסח ואילך. ע' ועז ואילך. תרכ"ח ע' מב ואילך. לקמן ח"ב ע' ואט ואילך. סה"מ תש"ד ע' 244 ואילך. ד"ה וארא תשכ"ח (סה"מ

96) ראה תורת חיים וארא מט, ג ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת וארא ח"ח ע' ב'תפתח ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' וסח ואילך. ע' ועז ואילך. תרכ"ח ע' מב ואילך. לקמן ח"ב ע' ואט ואילך. סה"מ תש"ד ע' 244 ואילך. ד"ה וארא תשכ"ח (סה"מ

97) ראה לעיל שם. וש"נ.

98) ראה לעיל שם. וש"נ.

99) ראה לעיל שם. וש"נ.

100) ראה לעיל שם. וש"נ.

101) ראה לעיל שם. וש"נ.

102) ראה לעיל שם. וש"נ.

ובהתהוות שמים קדמו כו¹⁰²). וכמ"ש בע"ח¹¹, דהמשכת הקו הוא בכדי לעשות מעלה ומטה כו', דאם ה' ההמשכה שלא ע"י הקו, לא ה' מעלה ומטה בעולמות, דכל עולם ה' בהשוואה בכל חלקיו, ולא היו ניכרים בו חלקי י"ס כו', כמ"ש במבו"ש¹⁰³, וע"כ הוא ההמשכה ע"י הקו, בכדי שיהי' מעלה ומטה כו', דלהיות שהקו בקצהו העליון נוגע ודבוק באוא"ס ב"ה, ובקצהו התחתון אינו נמשך עד האור א"ס הסובב תחת העולמות, ואינו דבוק בו¹¹, הרי עי"ז יש בהקו ראש וסוף ומעלה ומטה כו', ועי"ז יש בעולמות וספי' ג"כ מעלה ומטה, דהמקבלים מעליונו של קו, שקרוב יותר אל האור א"ס, שהוא בחי' מעלה שבו, ה"ה בבחי' מעלה, וכל מה שמתרחק מקצהו העליון, ה"ז בבחי' מטה כו'. וזהו שהקו נק' קו המדה¹⁰⁴ (עמ"ש בהבי' דועתה יגדל שלא נדפס¹⁰⁵, וי"ל דמקור הדבר הוא מע"ח הנ"ל), להיות שע"י הקו הוא מדידת האורות, אם ההמשכה היא מעליונו של הקו, וכמו פרוץ דא"ק, שמקבל מבחי' העליונה של הקו, שהוא בקירוב לאוא"ס ב"ה, והעולמות שלמטה מא"ק מקבלים בבחי' ריחוק כו'. וכן הוא בכל ספי' בפרט כו', שזהו מ"ש בע"ח¹⁰⁶, דבכתר וחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום, ובבינה בבחי' ריחוק כו', והיינו שבבינה מאיר האוא"ס כמו שהוא בגדר השגה, ובחכ' מאיר האוא"ס כמו שהוא למע' מגדר השגה עדיין כו', וכמשי"ת¹⁰⁷. וידוע ג"כ שיש צינורות פרטים לכל ספי' בפרט כו'. ועמ"ש מזה בבה"ז פ' וישלח¹⁰⁸ ע"פ¹⁰⁹ כי ישירים דרכי ה' כו'. ובפרד"ס בשעה"כ אות ש'¹¹⁰ כו', שיעור קומה, שהנשמה המתאחדת בתוך הספי' נק' שיעור, מפני שהיא הנותנת שיעור לכל הקומה, והיא האומרת לספי' די כו', וכן כ' בשער עצמות וכלים¹¹¹ פ"ז (ולפמ"ש שם, זהו רצון המאציל ב"ה בענין הספי', ולפי מ"ש בע"ח, הוא לפי מה שכבר נמדד בהרצון עליון באופן המשכת הקו בבחי' הקירוב והריחוק שבו כו'). ונמצא דהמדידה דמעומ"ט הוא בהאור, באיזה אופן הוא נמשך בהספי' כו'. הרי שבע"ס יש התחלקות מעומ"ט הן בהאורות והן בהכלים, איך שיהי', אם שהמדידה הוא בהאור, ובאופן כזה נתהווה הכלי, או שהמדידה היא בהכלי, ובאופן כזה תמשיך את האור כו'. דבאמת שניהם אמת, דבתחלת ההתגלות, המדידה היא בהאור, באיזה אופן יאיר ויתגלה, דלפי אופן זה הוא התהוות הכלים כו', ואח"כ, לפי אופן זיכור הכלים, ממשיכים את האור כו'. וכ"ז אינו שייך רק באורות פנימיים, שנאים בבחי' התלבשות בכלים, שיש בהם המדידה בבחי' התחלקות דמעלה ומטה כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ובראשי חדשיכם¹¹², והקשה בזהר וכי כמה ראשין אינון, והלא לית רישא לסיהרא אלא שמשא, אלא ראשי תרין יעקב ויוסף. והענין הוא, דהנה אי' במאו"א¹¹³, דתפלת מוסף הוא בחי' יסוד, שבא בסוד תוס', והו"ע יחוד ישראל ורחל כו',

ולאדמו"ר הצ"צ ח"ב ע' תשה ואילך. וראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' תנד ואילך. סה"מ תרל"ד ע' קלו ואילך. תרנ"ב ע' קג ואילך. תרנ"ט ע' סד ואילך. ד"ה יו"ט של ר"ה שנה זו (סה"מ תער"ב:תרע"ו ע' ג ואילך). סה"מ תרפ"ט ע' 9 ואילך. (109) הושע יד, י.
 (110) שער ערכי הכינויים (שער כג פרק כא).
 (111) שער ד.
 (112) הבבא לקמן – ראה אוה"ת פינחס שבהערה 1.
 (113) = במאורי אור (אות מ סעיף לד).

(103) = במבוא שערים (שער א ח"א פ"ב).
 (104) ראה זח"ב רלג, א. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי נז, ד ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' חצר ואילך.
 (105) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תקפו ואילך. אוה"ת שלח ס"ע תצג ואילך.
 (106) ראה עין חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג:יד.
 שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' לו ואילך. אוה"ת ענינים ע' קעט ואילך.
 (107) פרק לז ואילך (ע' פד ואילך).
 (108) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי יט, ב ואילך.

דזהו ההפרש בין שחרית למוסף, דתפלת שחרית הוא יחוד יעקב ורחל¹¹⁴, ותפלת מוסף הוא יחוד ישראל ורחל, דיעקב הוא ל' בקיעה¹¹⁵, כמו אז יבקע כשחר כו'¹¹⁶, שאינו רק הארה לבד, וישראל הוא בחי' עצמית כו'. ושניהם הם בחי' חכ', בחי' יסוד אבא, רק יעקב הוא בחי' הארת החכ', וישראל בחי' עצמית החכ' כו'. וכמ"ש בלק"ת מהאריז"ל¹¹⁷ ע"פ¹¹⁸ ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, דיעקב הוא בחי' עדות לבד, לא עצם הדבר כו', וישראל הוא בחי' עצמות הדבר כו'. והו"ע אירוסין ונשואין¹¹⁹, דאירוסין הו"ע נובלות חכ' שלמע' תורה¹²⁰, ונשואין המשכה עצמית מבחי' עצמות החכ' כו'. והו"ע חיצוני' התורה ופנימית התורה, דחיצוניות התורה היא מבחי' חיצוני' החכ', דבד"כ ה"ז הארה לבד, לא העצם ממש כו', ופנימי' התורה היא פנימיות ועצמות החכ' כו'. וכללות ענין היחודים שייכים רק בהאור פנימי, לפי שבא בבחי' התחלקות המדרי', שייך בזה ענין היחודים כו'. וזהו ראשי תרין, יעקב ויוסף, דפי' המק"מ' שזהו ת"ת ויסוד, והיינו דיעקב הוא המשכת הארה כנ"ל, אמנם בחי' יוסף היינו עיקר בחי' היסוד, שהוא המשכת בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ב"ה. וזהו בן פורת יוסף¹²¹, ברא דיסגי יוסף¹²², בחי' תוס' אור, מה שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו'¹²³, והוא בחי' ריבוי אור בבחי' גילוי אור עצמי כו'. והענין הוא, דכל ההשפעות הן ע"י יסוד, רק שבזה יש ב' מדרי', השפעה חיצונית, והשפעה פנימיות, ועיקר בחי' יוסף הוא בחי' השפעה פנימיות כו'. וכ"ז שייך רק בהאור פנימי, שיש בו מעומ"ט ריבוי ומיעוט כו'. וזהו דלית רישא לסיהרא אלא שמשא, דהאמת כן הוא, דכל ההשפעות במל' הוא מבחי' שמש ה', בחי' אור פנימי כו', ובזה יש ב' מיני יחודים, כנ"ל. וזהו ובראשי חדשיכם, דבכל ירחא וירחא נמשכים ב' היחודים, והן בחי' יעקב ויוסף, דיעקב הוא בחי' הארה לבד, בחי' השפעה חיצונית, ויוסף הוא בחי' השפעה פנימית ועצמית, והו"ע ברא דיסגי יוסף, שנמשך בחי' אור עצמי בגילוי בבחי' מל' כו'.

קיצור. ובאמת אין זה רק מצד הכלי, כ"א שיש מדידה בהאור, ולפי אופן זה הוא מדידת הכלי, דמהתעבות נעשה¹²⁴ הכלי באופן שתקבל האור, וכמ"ש בע"ח ובמב"ש דהקו עושה מעומ"ט, ובפרדס, שנשמת¹²⁵ היא הנותנת שיעור לכל הקומה. ושניהם אמת, דמדידת הכלי היא לפי מדידות האור (דלאור שבבחי' מעלה, הכלי לזה הוא רק מיעוט הכלי), ואח"כ לפי אופן זיכוך הכלי ממשכת את האור. וע"פ הנ"ל ית' מ"ש ובראשי חדשיכם.

114 אבא הנקרא תורה הוא בפנימית ז"א בחלק עליון הנקרא ישראל.

118 תהלים עת, ה.

119 ראה לקו"ת ברכה צד, ג ואילך.

120 ראה ב"ר פי"ז, ה.

121 ויחי מט, כב.

122 תרגום אונקלוס שם.

123 ב"ר פס"א, ד.

124 דמהתעבות נעשה: אוצ"ל: דמהתעבות האור נעשה.

125 שנשמת: אוצ"ל: שהנשמה.

114 ראה סידור האריז"ל במקומו. ועוד.

115 ראה עץ חיים שער הכללים פ"י. סידור עם דא"ח

רנח, ב.

116 ישעי' נח, ח.

117 וז"ל: והנה יסוד אבא המוציא פרצוף יעקב אינו

ממשות היסוד אלא עדות לבד*, אך תורה שהיא עצמות יסוד

(* היינו הארה בעלמא כמ"ש ע"פ משכן העדות" (אוה"ת שבהערה 1). – ראה לקו"ת פקודי ז, ד. ועוד.

בס"ד. ש"פ מטו"מ, תנר"ב

וידבר משה אל ראשי המטות לבנ"י לאמר זה הדבר אשר צוה ה' כו'.² וצ"ל מהו"ע זה הדבר אשר צוה ה', דהו"ל להתחיל בענין הנדרים, איש כי ידור כו'.³ מהו ההקדמה שמקדים תחלה זה הדבר כו'. גם צ"ל מפני מה נאמרה פ' נדרים לראשי המטות דוקא, והלא התורה נאמרה לכל ישראל, ומה נשתנה פ' נדרים שנאמרה דוקא לראשי המטות כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל,⁴ דבע"ס יש התחלקות מעלה ומטה, והוא מפני שהאורות הן אורות פנימיים, שבאים בבחי' התלבשות בכלים, יש בהם מדידה באופן ההמשכה וההתגלות שלהם, שאינם בשוה בכל המדרי', והו"ע ההתחלקות מעומ"ט שבהם.

לז) והנה בענין מעלה ומטה, ר"ל מה נק' מעלה ומטה, מבואר במ"א⁵ שזהו בבחי' ריבוי ומיעוט, דזה שמתמעט האור ממדרי' למדרי' זהו בחי' מטה כו', וזהו ג"כ ענין קירוב וריחוק, דבקירוב מאיר האור בגילוי יותר, דזהו ריבוי האור והגילוי, וכל מה שמתרחק, מתעלם ומתמעט האור כו'. וזהו ג"כ ענין מעלה ומטה שבהמשכת הקו, שהו"ע קירוב וריחוק, כמ"ש במב"ש ש"א פ"ב,⁶ היינו, דבקצהו העליון שהוא בבחי' קירוב אל מקורו, מאיר שם האור בגילוי יותר, וכל מה שנמשך ומתרחק ממקורו, מתמעט ומתעלם האור כו'. וכמו עד"מ באור הנר או גם באור אבוקה, שבקירוב מאיר הרבה, ובריחוק מקום אינו מאיר כ"כ, עם היותו אותו האור עצמו, רק כשנתרחק ממקורו, ה"ה מתעלם ומתמעט כו' (ובמשל הגשמי הוא שנכלה האור, שזה אינו שייך ח"ו ברוחניות, רק מה שמתעלם, שז"ע המיעוט כו'). וזהו מ"ש בע"ח,⁷ דבחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום, ובבינה בריחוק מקום, ובז"א דרך חלוך, ובמל' דרך נקב כו', דבחכ' מאיר האור בגילוי יותר, וכמו עד"מ בהשכלת איזה שכל, הרי בנקודת ההשכלה דחכ' מאיר האור שכל בגילוי אור רב, הגם שאינו משיג עדיין את הענין שכלי איך ומה הוא, מ"מ ה"ה מאיר שם בגילוי ביותר, וכאשר בא בהשגה בבינה, מתמעט האור, עם היות דעיקר השגת הענין הוא בבינה, דחכ', הגם שהיא ג"כ ידיעה, מ"מ אינה השגה כו', וכמשי"ת, וענין ההשגה הוא בבינה דוקא, ומ"מ, בחכ' הגילוי הוא בבחי' אור רב יותר מכמו בבינה כו', וכמשנת"ל פל"ג.⁸ ומ"מ,⁹ גם בבינה מאיר האור בהתרחבות, דמוחין בכלל מאיר בהם גילוי אור כו', משא"כ בז"א

סג

תקעא ואילך. תרמ"ז ע' קטז ואילך. ד"ה ובחמשה עשר יום וד"ה להבין ענין שמח"ת – תשל.

(6) = במבוא שער א [ח"א] פ"ב.

(7) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג יד.

שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. ראה מקומות שצויינו בהערה

5.

(8) ע' עג ואילך.

(9) בהבא לקמן – ראה ד"ה להבין מ"ש בע"ח שם (מאמרי

אדמו"ר הזקן שם ע' לח ואילך. אוה"ת שם ע' קפו ואילך).

וראה אמרי בינה שם פרק לו (סב, ב ואילך).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה להבין מ"ש בע"ח מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' לו ואילך. ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' קעט ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

(2) מטות ל, ב.

(3) שם, ג.

(4) פרק לג ואילך (ע' עג ואילך).

(5) ראה ד"ה להבין מ"ש בע"ח שם (מאמרי אדמו"ר הזקן

שם. אוה"ת שם ע' קפ ואילך). אמרי בינה שער הק"ש פרק לה

ואילך (סא, ג ואילך). סה"מ תרכ"ז ע' שמח ואילך. תרכ"ט ס"ע

שסט ואילך. המשך וככה תרל"ז פרק ל. סה"מ תר"ם ח"ב ע'

הוא דרך חלון, שהיא בבחי' מיעוט יותר כו'. וכמו עד"מ אור השמש, הרי מחוץ לבית הוא מאיר בהתרחבות בכל שטח המקום, ובבית מאיר רק דרך החלון, שהדפנות מסתירים על האור, שאינו מאיר בהתרחבות תוך הבית, רק דרך החלון לבד, שהאור הוא במיעוט יותר מכמו שהוא מחוץ לבית כו', ולכן¹⁰ ארז"ל¹¹ אכסדרה לאורה נבדקת, מפני שהאור שם בריבוי, משא"כ הבית כו'. וכמו"כ יובן דבז"א, כשמאיר רק דרך חלון, ה"ז בבחי' מיעוט האור כו'. וכמו עד"מ פסק דין הבא לאחר אריכות הפלפול בכמה טעמים וסברות, הרי בהפסק דין אינן ניכרים הטעמים והסברות, רק מה שפוסק כך וכך, ובהכרח לומר שבהעלם יש בזה כל האריכות, שהרי הפסק דין בא מכל אריכות הפלפול, הרי בהכרח יש בו כל הטעמים והסברות, רק שהן בהעלם ואינם ניכרים בגילוי כו'. וכמו המשנה, ה"ז קיצור שבא אחר האריכות שהי' אצלם כל הענין בריבוי טעמים וסברות ופלפול גדול, וכ"ז בא במשנה בדרך קצרה, ואח"כ בגמ' מתרחב הענין כו', ולכן, מי שהוא חכם גדול, הרי מל' הקצר דהמשנה באותיו קצרים, יודע הוא את כל האריכות¹², ובהמשנה הוא בהעלם כו'. וכמו סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה¹³, ויש בזה טעמים¹⁴, משום שלמעלה מ' אין אדם דר בצל סוכה, או משום דלא שלטא בי' עינא כו', שיש בזה ענינים מחולקים, והכל יש בהקיצור דהמשנה, רק שהוא בהעלם כו'. והו"ע מיעוט האור, דעם היות שישנו בהעלם, אינו מאיר בגילוי, ומה שהוא בגילוי הוא בבחי' מיעוט האור כו'. וכן הוא במוחין ומדות, שהמדות הן בבחי' מיעוט האור והגילוי לגבי המוחין, וכמו בהתבוננות בענין אלקי, שעיי"ז מתעורר באהוי"ר, הרי מה שמאיר מהמוחין בהמדות הוא רק אפס קצוה לבד כו', והארה מהמוחין בהכרח שיהי' בהמדות, דאל"כ לא יהי' התעוררות המדות (ובהארה זו יש בה בהעלם האריכות שבהתבוננות כו'), רק שהוא בבחי' מיעוט אור כו'. וכמו"כ הוא למע', דבבינה מאיר האור בהתרחבות, ובז"א רק דרך חלון, בבחי' מיעוט האור כו'. ובמל', האור דרך נקב לבד, וכמו עד"מ שמגלה¹⁵ את המדות בדבור, וכמו כשמדבר דברי אהבה, או שהאהבה היא סבת הדיבור, דמצד האהבה הוא מדבר עמו, הרי הדיבור מגלה מדת האהבה, שהרי השנאה היא היפך הדיבור, וכמו איזה שונא כל שלא דיבר עמו כו'¹⁶, ומ"מ, מה שהדיבור מגלה ה"ז רק הארה לבד מהמדה, והראי', שהרי בתוקף התפעלות המדות אינו יכול לדבר, רק כשהמדה מתצמצמת יכול לדבר, ומאיר בזה רק הארה לבד מהמדה כו'. וכמו"כ הוא בבחי' המל', שמאיר האור בצמצום ומיעוט, בבחי' נקב לבד כו'. וזהו"ע מעלה ומטה שבכ"ס, דבחי' ריבוי האור הוא בחי' מעלה, ומיעוט האור הוא בבחי' מטה כו', וע"כ החכ' היא בבחי' מעלה לגבי הבינה, מפני שבחכ' מאיר האור בריבוי יותר כו', וכן המוחין הן בבחי' מעלה לגבי המדות כו'. אבל כאשר האור והגילוי הוא בשוה בכל הספי', עם היות שהן מחולקים במדריגתן בעצם (והו"ע ראש וסוף כו'), אין זה בבחי' מעומ"ט כו'. וכמו בהתגלות כחות עצמיים, הגם שהמוחין בעצם הן במדרי' עליונה מהמדות, מ"מ, מאחר שאור הנפש מאיר בהם בשוה,

(10) ראה אוה"ת שם.

(11) פסחים ח, א.

(12) ראה תענית כא, א ובפרש"י (הובא בלקו"ת הוספות לויקרא נג, ג. אוה"ת חיי שרה קכט, א). רמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות (ד"ה אחרי כן ראה להסתפק). וראה סה"מ

תרנ"ט ע' קכו.

(13) משנה סוכה ב, א.

(14) גמרא שם.

(15) שמונ"ג: אוצ"ל: כשמגלה.

(16) משנה סנהדרין כו, ב.

אין זה בבחי' מעומ"ט כו'. וכמו"כ הוא בהדוגמא למעלה, כמו בעולם התהו, שלא הי' בבחי' מעומ"ט כו', וכמ"ש במ"א¹⁷.

קיצור. והנה מעומ"ט הו"ע ריבוי ומיעוט (וסיבתם הוא הקירוב והריחוק), דריבוי האור והגילוי הוא בחי' מעלה, והעלם ומיעוט האור הוא בחי' מטה, וע"כ החכ' היא בחי' מעלה, מפני ריבוי האור, וכמו בנקודת ההשכלה, שהאור בריבוי, ובהשגה מתמעט ומתעלם האור, ומ"מ הוא בהתרחבות. ובמדות מתמעט יותר, וכמו בפס"ד, וכמו במשנה, שכל האריכות הוא בהעלם. ובדבור גם המדות הן בהעלם. וכחות עצמיים שהאור בהם בשוה, הגם שהן בבחי' ראש וסוף, אינם בבחי' מעומ"ט. וכ"ה בספי' דתהו.

לח) אמנם זהו בענין השתל' הספי' זמ"ז, וכן בהתהוות העולמות זמ"ז, דבכדי שיהי' הספי' התחתונה מהעליונה הוא ע"י מיעוט האור כו', וכמו השתל' הבינה מהחכ' הוא ע"י מיעוט האור בבחי' החכ' עצמה, דאם הי' הגילוי בכל ספי' החכ' בשוה בבחי' ריבוי האור, לא הי' נאצל ממנה ספי' הבינה כו', כ"א ע"י שמתמעט האור בבחי' החכ', שזהו בחי' יסוד אבא, שמזה נאצל בחי' הבינה כו', כי, אבא בעצם, דהיינו עצמות החכ', הגם שהיא ג"כ ידיעה, ה"ז למעלה משכל מושג כו', וכמשי"ת, ואם הי' הגילוי בחכ' כמו שהיא בעצמותה, לא הי' בא לידי השגה דבינה כו', ורק ע"י מיעוט האור במדרי' התחתונות דחכ', בחי' נה"י דאבא, יכול להיות אצ"י הבינה מהחכ' כו', ועי"ז הוא בחי' מיעוט האור בכינה כו'. וכן בכדי להיות אצ"י בחי' ז"א מהמוחין, זהו ג"כ דוקא ע"י מיעוט האור, שמהמדרי' התחתונ' דחו"ב יהי' אצ"י הז"א כו'. וכמו"כ בכדי שיהי' התהוות בי"ע מאצ"י, זהו ע"י שבאצ"י גופא מתמעט האור ממדרי' למדרי', דבאם הי' האור בשוה בכל המדרי' דאצ"י, שגם בחי' המל', שהיא סודכ"ד דאצ"י, יהי' בה ריבוי אור, לא הי' אפשר להיות התהוות בי"ע, כ"א דוקא ע"י מיעוט האור יכול להיות התהוות כו'. והגם שהתהוות היא בדרך אין ערוך, מ"מ, צ"ל שהאין יהי' בערך להיות ממנו התהוות היש כו', וכמ"ש במ"א¹⁸, וזהו ע"י שבמדרי' דאצ"י מתמעט האור ממדרי' למדרי' עד בחי' המל', אז אפ"ל מבחי' המל' התהוות היש דבי"ע כו'. וכ"ז הוא לענין ההשתל' והתהוות, שהמעלה ומטה הוא בבחי' ריבוי ומיעוט האור כו'.

אבל בעצם הענין דמעלה ומטה בעולמות וספי', אין זה בחי' המעלה רק מה שהמדרי' העליונה היא בבחי' ריבוי האור לגבי המדרי' התחתונה, רק המעלה ומטה הוא בעצם מדריגתו, שהעליון הוא למעלה במדריגתו בעצם מהתחתון, והוא ג"כ בבחי' ריבוי אור באותה מעלה ומדרי' שהוא כו' (וסיבת הריבוי והמיעוט בהאור הוא ג"כ מצד המעומ"ט בעצם מדריגתו, דהספי' שהיא מעלה בעצם מדריגתה, מאיר בה ריבוי האור (והאור הוא ג"כ עליון במדריגה), וזו שהיא בבחי' מטה, היא בבחי' מיעוט האור כו' (והיינו דלא רק הצמצום בסדר ההשתל' הוא סיבת המיעוט וההעלם, וכנ"ל שצ"ל מיעוט

סד

¹⁷ ס"ע צד ואילך. וראה לקמן פרק קנ (ע' ורצג). פרק רנו (ע' תתיח).

(17) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קצו ואילך. סה"מ עת"ר ע' רכו ואילך. ובכ"מ.

(18) ראה סה"מ תרנ"ו ס"ע שנד. עטר"ת ע' קלג. תרפ"ז

בסוף המדרי' העליונה בכדי שיהי' נאצל המדרי' התחתונה, והיינו מה שהריחוק הוא סיבת המיעוט, כ"א שהמדרי' התחתונה, מפני שהיא בעצם תחתון במדרי', זהו סיבת מיעוט והעלם האור (כו'), ולפ"ז הוא שהמדרי' שהיא עליונה בעצם (מצד שרשה ומקורה), נאצלה בבחי' קירוב, היינו בבחי' עליונו של הקו, והיא בבחי' ריבוי האור והגילוי, והמדרי' שהיא תחתונה בעצם, נאצלה בבחי' ריחוק ובבחי' מיעוט והעלם כו', ועמ"ש לקמן פמ"ד¹⁹).

וכמו בעולמות בכלל, שהעולמות שלפני האצי' הן²⁰ למע' מאצי', ה"ז שהן למע' בעצם מדריגתן, והוא שלמע' מאצי' מאיר עצמות הקו, ובאצי' אינו רק הארת הקו לבד, שזהו עילוי גדול מאד בעצם מהות האור, שלמע' מאצי' הוא מהות ועצמות האור, ובאצי' הוא בחי' גילוי המציאות לבד, שז"ע הארה כו', וכמ"ש במ"א²¹, דהארה לגבי עצם ה"ז כמו מציאות לגבי מהות, וגם האור שהוא בבחי' גילוי העצם (דהיינו האור שהוא בבחי' א"ס כו'), ה"ה רק בבחי' מציאות לבד כו', והיינו שהאור מגלה רק מציאות המאור, לא עצם מהותו כו', וכמ"ש במ"א²², וא"כ, האצי', שהוא רק הארת הקו, ה"ז רק בחי' מציאות לבד לגבי עצמות האור שלמע' מאצי' כו' (רק שבאצי' מאיר מהות הזיו, והיינו שבספי' דאצי' מושג מהות הזיו, וכמ"ש במ"א²³ בענין השגת הנשמות בג"ע כו'). ולכן, המדרי' שלמע' מאצי' הן בבחי' העלם לגמרי, והתחלת הגילוי הוא מאצי' כו', להיות כי הגילוי בעולמות הוא רק בחי' המציאות דאוא"ס ב"ה, דעצמות אוא"ס הרי לית מח' תב"כ כו'²⁴, וע"כ אצי' הוא התחלת הגילוי, אבל מה שלמע' מאצי', שזהו בחי' העצמות, ה"ז בבחי' העלם כו'. וכן בהמדרי' שלמע' מאצי' גופא, דבחי' א"ק מובדל בערך מהמדרי' שלמט' ממנו, שהרי נק' אדם קדמון, דפי' א"ק הוא שזהו בחי' אדם שעלה במח' באוא"ס קדמון לכל הקדומים²⁵, דבצלם אלקים עשה את האדם²⁶, וכשם שהוא קדום, כך גם מחשבתו קדומה כו', וכמ"ש במ"א²⁷. ועמ"ש בדרוש ג' מיני אדם²⁸, דא"ק הוא כמו אדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה²⁹, וכמו"כ בא"ק, הכלים הן מאוא"ס ב"ה, שלא ע"י אמצעות איזה מדרי' כו'. וא"כ מובן, דגם האור דא"ק הוא למע' הרבה בעצם מדריגתו לגבי האורות שלמטה ממנו כו'. וי"ל שזהו ג"כ עצמות והארה, שהרי כל הגילויים שמא"ק נק' הכלים דא"ק, גם ההמשכה בבחי' אח"פ³⁰ נק' הבל, שזהו בחי' הארה לבד כו'³¹.

(19) ע' ק ואילך.

(20) הן: אוצ"ל: שהן.

(21) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' קמ. שער

האמונה פרק כב (מ, ב). סה"מ תרס"ט ע' קו. ד"ה אלה תולדות נח שנה זו (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' מז). סה"מ תרע"ח ע' ריג. עטר"ת ע' תצט. סה"מ אידיש ע' 190. ועוד.

(22) ראה המשך תרס"ו ע' תרי ואילך. וראה שם ע' רלו.

(23) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי עה, א. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' שנג ואילך. אוה"ת בראשית ח"ג תקכט, ב ואילך. סה"מ תרפ"ב ע' פג. תרח"ץ ע' רכב ואילך.

(24) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(25) תקו"ז תיקון יט (מב, א). תיקון ע (קכ, א. קלג, סע"א)

— הובאו בעץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ד.

(26) ע"פ בראשית א, כו

(27) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' רמב ואילך. תרנ"ו ע' שפ.

(28) אוה"ת ענינים ע' פו ואילך. וראה סה"מ תרס"ח ע' קצד ואילך.

(29) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב). אדר"נ ספ"א.

(30) = אויון חוטם פה.

(31) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' קעה.

סה"מ עת"ר ע' קיא.

והנה, כשם שהעולמות מחולקים בעצם מהותם בבחי' האור והגילוי שבהם כנ"ל, כמו"כ הוא בהספירות בפרט, שמחולקים ג"כ בעצם מהותם כו'. וכמו בבחי' חכ' ובינה, הנה החכ' בעצם היא למע' מהשגה, הגם שבכ"מ בחי' החכ' היא בבחי' ידיעא, לא למע' מהטעם והדעת לגמרי, כמו בחי' הכתר בעצם שלמע' מטו"ד לגמרי, וכמו ענין הרצון, שזהו רק הטי' והמשכת הנפש לאיזה דבר, בלי שום ידיעה כלל באיזה טעם כו', וכנודע דאמיתת הרצון הוא שאין לו שום סיבה כלל, רק שרוצה מצד העצם לבד כו' (ויש רצון שיש בו תענוג, שהוא סיבת הרצון, ויש ברצון שאין בו תענוג ג"כ כו', וכמ"ש במ"א³²), והיינו שאין לו שום טעם כלל, דאין טעם לעצם הרצון³³, גם לא טעם כמוס כו'³⁴, וכמשי"ת בעזה"י (ומזה הוא ג"כ כח האמונה שיש בכאו"א מישראל, שזהו בשרשו מבחי' הכתר שלמע' מטו"ד כו', רק שבאמונה היא בבחי' קטנות כו', והתגלות הרצון הוא ברעו"ד, והעיקר הוא במס"נ בפו"מ על קדה"ש, שזהו מצד התקשרות עצמות הנפש בעצמות א"ס ב"ה שלמע' מטו"ד, ואין בזה שום ידיעה והתבוננות כו', וכמ"ש במ"א³⁵). אבל החכ' ה"ה בחי' ידיעה (ולכן החכ' היא בבחי' או"פ כו'), רק שהיא למע' מטעם ודעת המושג כו', והיינו שבחכ' מאיר אוא"ס כמו שהוא למע' מהשגה עדיין, והוא מה שלית מח' תפיסא ב', ה"ז מאיר בבחי' החכ' כו'.

סו

קיצור. אמנם, ענין ריבוי האור ומיעוט האור הוא רק לצורך השתל' הספי' זמ"ז, דמשו"ז צ"ל המיעוט גם בסוף המדרי' העליונה, בכדי שיהי' ממנה אצילות המדרי' התחתונה, דכן הוא בחכ' ובינה, ובינה וז"א, וז"א ומל'. אך עצם ענין מעומ"ט הוא שמחולקים בעצם מדריגתן (וזהו סיבת הריבוי והמיעוט דהאור), וכמו דא"ק הוא מעלה, להיותו בחי' עצמות האור, והכל הוא בחי' הבלים דא"ק, ולמעלה מאצ"י עצמות הקו, ובאצ"י הארת הקו, שזהו רק מציאות. וכן בחכ' ובינה, חכ' בעצם למעלה מהשגה, עם היותה ידיעה (לא כמו הכתר שלמע' מבחי' ידיעה), מאיר בה האוא"ס כמו שהוא למעלה מהשגה.

טל) והענין הוא, דהנה, עיקר ההפרש בין חכ' ובינה הוא, דחכ' תופס בעצם הדבר, ובינה תופס רק במציאות הדבר כו', דבינה היא בחי' השגה, וכל השגה היא בציור הדבר, לא בהעצם, והיינו רק במציאות הדבר לבד, איך ומה הוא כו', וזהו שההשגה תופסת בהו"ק של הדבר המושג, דכל דבר שהוא פשוט, שאין בו קצוות (היינו שהוא בבחי' העדר המציאות), אינו נתפס בהשגה, כי ההשגה תופסת רק בהקצוות של הענין המושג, שזה"ע ציור הדבר, שהוא רק מציאות הדבר, לא עצם מהותו כו', והחכ' תופס בעצם ומהות הדבר כו'.

וז"ע מה שמוחזן דאבא הן למע' מהשתל', דענין השתל' עו"ע שייך רק בבחי' מציאות לבד, משא"כ בדבר עצמי אינו שייך ענין עו"ע כו'. דענין עו"ע הוא בב' אופנים³⁶,

34) ראה אמרי בינה שער הק"ש פרק צט (קכה, ב ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תתטז ואילך. המשך

תרט"ז ע' מט ואילך. סה"מ עת"ר ע' קסט.

35) ראה תניא פ"ח.

36) ראה גם סה"מ עטר"ת ס"ע שכג.

32) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' תפג ואילך. המשך תרט"ו ע' פו ואילך. ע' צב ואילך. לקמן פרק קצג (ע' ושצג ואילך). פרק ר ואילך (ע' ותו ואילך). פרק שנ ואילך (ע' ושית ואילך).

33) ראה יונת אלם פ"ב. שלי"ה ד, ב בהגהה.

או שהעלול הוא מהות אחר מהעילה, רק שנמצא כלול בהעילה, ונולד ע"י כו', או שהעלול הוא הארה מן העילה, ומסתעף ממנו, כמו ענף המסתעף מן האילן כו'. וכמו עד"מ במדות הנולדים מן השכל, שהמדות נמצאים כלולים בשכל קודם שנולדו בלב כו', וכמ"ש במ"א³⁷ בביאו' מאה"ז³⁸ במדבר דק"ך ע"א, בענין וצפונך תמלא בטנם³⁹, שזהו עיבור דזו"נ בבטן דאי' כו', והוא כענין התפעלות אהוי"ר, שקודם שבאו בגילוי בלב, היו תחלה כלולים בהתבוננות, שהיו במציאותם ממש כמו שהן אח"כ בלב, וכנראה בחוש שיש התפעלות אהוי"ר במוח כו', ובודאי הן בבחי' דקות יותר מכמו שהן בלב, רק שהן עכ"פ בבחי' מציאות מדות כו'. וכמשנת"ל פל"ג⁴⁰ ההפרש בין התפעלות המדות להתפעלות השכל, דהתפעלות המדות הוא בהרגש עצמי, שמתפעל מה שלו טוב הדבר, והתפעלות השכל הוא שמתפעל רק על הטוב דהדבר עצמו כו', ומ"מ, ענין ההתפעלות הו"ע המדות, כי מוחין בעצם, אינם בבחי' התפעלות, רק השגת הדבר לבד, ומה שמתפעל על הדבר, אפי' על הטוב דעצם הדבר, זהו בחי' מדות כו', והן בחי' מדות שבמוחין, לפי שהתפעלות היא מ"מ על עצם הדבר, לא מה שלו טוב הדבר, וכבר נת"ל פרק הנ"ל⁴⁰, דעיקר ענין המדות הוא הרגש עצמי, והיינו מה שלו טוב, וכאן שהתפעלות היא רק על טוב הדבר בעצם, אין זה מדות ממש, וגם ההתפעלות היא בהעלם, מצד שמאיר עדיין ההשגה שמשגיג בעצם הענין (עם היות שאינו כמו שהוא בעת ההשגה ממש כו'), וע"כ זהו רק מדות שבמוחין כו'. ומ"מ, ה"ז מקור למדות שבלב, כי ההתפעלות מה שמתפעל במוחו ה"ז במורגש עכ"פ, רק שהוא בדקות, וממנו בא בחי' המורגש שבלב בהתפעלות מורגשת דמדות כו'. וגם ענין ההרגש בהטוב שבהענין, ה"ז מקור שממנו בא ההרגש איך שהדבר טוב לו כו', כי במוחין בעצם, בעת שהוא טרוד ומתעסק בהשגת הענין, אינו שייך אל ההרגש דהטוב והעילוי של הענין, וכאשר נכנס ומתקשר בעומק הענין ביותר (ובפרט כאשר ההשגה היא בעצם הענין האלקי כו'), בא ממילא בחי' היוקר והעילוי דאלקות, וכמו לאסתכלא ביקרא דמלכא כו'⁴¹, אמנם אין זה במורגש, ולא דבר בפ"ע מן ההשגה, רק שבהשגת הענין, ודוקא כשנכנס בעומק הענין ביותר, מאיר במוחו היוקר והעילוי דאלקות, שנפשו מתדבקת בזה בבחי' דביקות עצמי, והו"ע אהבה בתענוגים להתענג על ה' כו'⁴². אבל הרגש הטוב דהענין האלקי, ה"ז דבר בפ"ע מן ההשגה (רק שמאיר בזה עדיין ההשגה, אבל הוא מרחוק כו'), ובא במורגש במוחו כו', ולכן ה"ז בא בבחי' התפעלות במוחו עכ"פ, מה שמתפעל על טוב הדבר כו' (דבאהב"ת הנ"ל אין זה בבחי' התפעלות כלל, כ"א בבחי' דביקות, כידוע⁴³). והרגש הטוב, זהו מקור לההרגש דקרבת אלקים לי טוב כו'⁴⁴, והיינו שמהרגש טוב הדבר, בא ההרגש איך שהדבר לו טוב (כי בד"כ הוא בא לענין המורגש כו'), ומההתפעלות שכלי בא ההתפעלות מורגשת כו'. וענין דעו"ע בזה הוא, שבהתבוננות והשגת השכל נמצאים מדות, והו"ע מורגש הנ"ל, והיינו הרגש טוב הדבר וההתפעלות שמתפעל ע"ז, שאין זה מהות המוחין בעצם, כ"א מהות המדות כנ"ל.

(40) ע' עד ואילך.

(41) ראה זהר ח"א קצט, א. לת. ב. ח"ב רמז, ב.

(42) ע"פ תהלים לו, ד. ועוד.

(43) ראה סה"מ עת"ר ע' נה.

(44) תהלים עג, כח.

(37) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' נג. ביאורי

הזהר לאדמו"ר האמצעי קמה, ג. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א תסז.

ח"ב ע' תתקצד.

(38) = מאמר הזהר.

(39) תהלים יז, יד.

והוא התכללות העלול בתוך העילה, שהוא בדקות עדיין, ואח"כ נולד העלול בהתגלות במציאות מורגשת כו'. דשכל ומדות הן מהותים נבדלים בעצם, רק ששניהם מהותים רוחניים, וכולים זב"ו, ונולדים ומשתלשלים זמ"ז כו'. ומאחר שהעלול הוא מהות אחר מהעילה, ממילא, מה שהעילה כוללת את העלול, ה"ז רק בבחי' החיצונית וההתפשטות שלו לבד כו' (וכ"ה גם בחו"ב, דבינה היא מהות נבדל מן החכ'⁴⁵, ומשתלשל מהתפשטות החכ', וכמא' האדר"ז⁴⁶ האי חכמה אתפשט ואפיק מינ' בינה כו', וכמ"ש במ"א⁴⁷). ובמ"א⁴⁸ מבואר דהמדות שבמוחין הן כמהות מוחין עדיין, והיינו דההתפעלות שכלי, להיות שזהו ההתפעלות על הטוב דהדבר עצמו, ה"ז בכלל מוחין עדיין כו', והולדת המדות שבלב הוא שנמשך הארה מהמוחין להיות הולדת המדות כו'. ובאופן הזה י"ל שהעלול הוא הארת העילה כו'⁴⁹.

קיצור. דהנה, חכ' תופס עצם הדבר, ובינה תופסת המציאות, ולכן מוחין דאבא למע' מהשתל', כי עו"ע שייך רק בבחי' המציאות (דהיינו בהארה), לא בעצמי. ויבאר ב' אופנים בעו"ע, הא', שהעלול הוא מהות אחר, ונמצא כלול בהעילה, וכמו הרגש טוב הדבר במוחו, הו"ע מדות שבשכל (דבמוחין ה"ז בא בדרך ממילא, לא במורגש, ובבחי' דביקות), וזה מקור להרגש דלו טוב שבלב, ובא מחיצוניות השכל.

סח מ"ם) **והאופן** הב' בעו"ע הוא בענין עו"ע במוחין גופא, וכמו בהשפעת השכל מן המשפיע אל המקבל, הרי השכל הנשפע אל המקבל אינו מהות אחר מהשכל של המשפיע, רק שהוא הארה לבד משכל המשפיע, ונמשך משכל המשפיע, לא מגוף ועצמות המוחין שלו, כ"א מבחי' חיצוני, שהוא ג"כ הארה כו'⁴⁹, דכל הארה שבאה בבחי' עו"ע, בהכרח שגם העילה היא בחי' הארה לבד (דאור לגבי מאור אינו בבחי' עו"ע, אלא או בבחי' גילוי מן העצם, דעם היות שהגילוי הוא לפי אופן העצם, מ"מ, ה"ה באין ערוך לגבי העצם כו', וכמ"ש במ"א⁵⁰, או שבא ע"י הצמצום ובחי' סילוק האור העצמי, דממילא ה"ה באין ערוך כו'. אבל הארה שבאה בבחי' עו"ע, דהיינו בבחי' ערך, וע"י התלבשות העילה להמציא את העלול, בהכרח שהעילה היא ג"כ הארה לבד כו'). וזהו דהתהוות העלול הוא ע"י שיש קצת השגה מהעילה בהעלול, וכמו במדות ומוחין, הוא ע"י שנמשך הארת המוחין בלב, וכמא'²⁴ בינה ליבא ובה הלב מבין, להיות מזה התעוררות המדות כו', והו"ע התלבשות העילה בהעלול, והיינו שאור המוחין בא בבחי' התלבשות להיות מושג ומורגש בלב כו', ועי"ז התהוות העלול הוא בערך העילה כו'. וכן במשפיע ומקבל, הרי שכל המקבל משיג את שכל המשפיע ונעשה כערך שכל המשפיע כו', וקירוב העלול אל העילה הוא מה שמשיג יותר את העילה, וכמו כשמעין ומייגע א"ע בהשכל הנשפע, ובא אל עומקו ופנימיותו יותר, שזהו הקירוב והעלי' של העלול, להיות שע"ז

(48) ראה סה"מ אעת"ר ע' צא ואילך.

(49) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' קיג ואילך.

סה"מ תרס"ה ע' עדר ואילך.

(50) ראה אוה"ת ענינים ע' רפו. המשך תרס"ו ע' רלו

ואילך. ע' תרי ואילך.

(45) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארו"ל ס"ע ז ואילך. אמרי

בינה שער הק"ש פרק נט (פז, ב ואילך). סה"מ תרנ"ט ע' רמו.

וש"נ. מקומות שצויינו בהערה 47.

(46) זח"ג רצ, א.

(47) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תתקט

ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' רפו ואילך. ע' רצ.

הוא יוצא מחומריות השגתו בהענין, ובא אל הדקות והרוחניות יותר כו' (ובד"כ מזדכך שכלו בזה כו'). וכן במדות, שמאיר בהם אור המוחין יותר, שנעשים המדות בבחי' דקות, בלתי מורגשים כ"כ כו'. וכ"ז שייך בבחי' הארה לבד, דהרי העצם הוא למע' מהשגה כו'.

והדוגמא מזה יובן למע', דהשתל' עו"ע שייך רק באוא"ס שנודע מציאותו ולא מהותו, דבבחי' המציאות דאוא"ס ב"ה שייך השגה, ושם שייך ענין ההשתל', שהעלול משיג את העילה, ונמצא בערך העילה כו', אבל בעצמות שאינו מושג, אינו שייך ענין עו"ע כו'. וזהו דמוחין דאבא למע' מהשתל'. והענין, דהנה ידוע דחו"ב הן ראי' ושמיעה⁵¹, דאינו דומה שמיעה לראי'⁵², וההפרש ביניהם ידוע⁵³, דשמיעה הוא מרחוק, והיינו רק השגת מציאות הדבר, וראי' מקרוב, שהוא ראיית עצם הדבר, שו"ע החכ', שהוא התאמתות הדבר לא מצד ההשגה, כ"א מה שבעין השכל רואה אמיתות הדבר כמו שהוא כו', וכמ"ש במ"א⁵⁴, דראי' דחכ' הוא הראי' בעצם המהות שלמע' מהשגה, וזהו בחי' עצמות החכ' כו' (ובחכ' 54' יש ג"כ ע"ס, ובחי' ג"ר דחכ' הוא הראי' בעצם הדבר, שאינו שייך עדיין למדות כו', אך גם המדות שבחכ' הן ג"כ בבחי' התאמתות שלמע' מהשגה, וכמ"ש במ"א בענין שתיק רב⁵⁵, דמ"מ לא הדר בי', והוא שהתאמת אצלו שהוא אסור, רק שלא הי' לו טעם מושג ע"ז, והיינו בחי' המדות שבחכ', שהן בבחי' התאמתות למעלה מהשגה כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מה שפ' נדרים נאמרה לראשי המטות⁵⁶, ונא' בה זה הדבר כו'. דהנה ידוע דנדרים הם בנינה⁵⁷, וכמא'⁵⁸ כל הנודר כאלו נודר בחיי המלך, מלך בחי' ז"א, וחי המלך בחי' בינה, וחכם המתיר את הנדר⁵⁹ זהו מבחי' חכ' כו'.⁶⁰ והענין הוא, דהנה, כל הדברים הגשמיים הם תחת ממשלת ק"נ, שנוגה מעורב טו"ר, ומצד הטוב שבה נכללת לפעמים בקדושה, ומצד הרע שבה נכללת לפעמים בגקה"ט כו'.⁶¹ וע"כ נק' להט החרב המתהפכת כו'.⁶² כנודע⁶³. וכן כל הדברים הגשמיים מעורבים טו"ר, וכמו המאכל הגשמי, כשאוכלו לש"ש, מתברר הניצוץ הטוב שבו, ומוסיף לו חיות בעסק התו' ועבודה, וכמו חמרא וריחא פקחין⁶⁴, ועד דלא אכילנא בישרא דתורא לא צלינא דעתאי כו'.⁶⁵ ולהיפך, כשאוכלו למלאות תאוות נפשו, ה"ה מעבה ומגשם אותו, וכמא'⁶⁶ מלי' כריסי' זינא בישא

סט

(58) זהר ח"ב קטו, ב. ח"ג רנה, סע"א. ספרי מטות ל, ג.

(59) ראה נדרים עז, ב ואילך.

(60) ראה טעמי המצוות להרח"ו פ' מטות. שער רוח

הקודש תיקון ו. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1078 ואילך.

(61) ראה תניא פ"ז.

(62) בראשית ג, כד.

(63) ראה עין חיים שער מט (שער ק"ג) פ"ג. תורת חיים נח

נא, ג. ובכ"מ.

(64) יומא עו, ב — עפ"י הגירסא שהובאה בתניא פ"ז

ובכמה מקומות בדא"ח (סה"מ מלוקט ח"א ע' כ. בהוצאה

החדשה — ח"ב ע' רעז).

(65) ראה ב"ק עב, א.

(66) ברכות לב, א.

(51) ראה תו"א משפטים עה, א.

(52) ראה מכילתא יתרו יט, ט.

(53) ראה המשך וככה תרל"ז פרק לג ופרק נז.

(54) (ובחכ' ב: כ"ק חסר סיום החצאי-ע"ג, ואוצ'ל בסוף

הקטע.

(55) ביצה ו, א. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע'

צד. סה"מ תרנ"ד ע' רפו. תרנ"ט ע' קכד. ע' רמז. עת"ר ע' ק.

וש"נ.

(56) בהבא לקמן עד סוף המאמר — ראה מאמרי אדמו"ר

הזקן תקס"ז ע' רצו ואילך.

(57) ראה לקו"ת מטות פג, סע"ב ואילך. סה"מ צ להצ"צ

מב, סע"ב ואילך. אוה"ת שם ע' אשכו. מקומות שצויינו

בהערה 60.

כו'. ובוזה הוא העבודה, לדחות את הרע דנוגה, ע"י שיפעול בנפשו שלא ירצה להתענג בתענוגי בנ"א כו', וע"י הכוונה לש"ש, מברר את הניצוץ הטוב כו'. והעבודה היא תחלה בתפלה, שהו"ע ההתבוננות באלקות, שע"ז בא לבחי' אהבה וקירוב לאלקות, שתכלית חפצו ורצונו הוא באלקות, ולא ירצה בגשמיות וחומריות העולם כו', וגם בעניני העולם שהוא מוכרח בהם, יהיה רק מצד ההכרח ובכוונה לש"ש כו', וע"ז נעשה דחיית הרע דנוגה, והעלאת הניצוץ הטוב שנכלל בקדושה כו'. אמנם, יש אופן שגם הרע דנוגה נכלל בקדושה, וכמו בשבת⁶⁷, שארז"ל⁶⁸ מצוה לענגו באכו"ש, והוא, שגם התענוג הגשמי הוא במדרי' הקדושה בשבת, שאינו תענוג גשמי, כ"א כמו תענוג אלקי כו'. והו"ע האתהפכא, שהרע נהפך לטוב, ונעשה תענוג אלקי כו'. דהנה, אופן הבירור הנ"ל שצריכים לדחות, הוא, כשהרע ישנו במציאות, והיינו כשהתענוג הגשמי הוא בתאוה גשמי, ה"ז מגשם כו' כנ"ל, וצריכים לדחותו, והיינו שלא יתענג בזה כו', וזהו בבחי' אתכפיא, שכופה ומכניע את הרע כו'. אבל בבחי' אתהפכא, שהרע נהפך לטוב, היינו שבהתענוג אין בו שום תאוה גשמיות כלל, אדרבה, הוא תענוג אלקי, הרי הרע נהפך לקדושה כו'. וזהו ההפרש בין עבודה דחול לעבודה דשבת, דהנה ידוע⁶⁹ דששת ימי החול הן בחי' יומין דז"א, וכנודע בענין ששת ימים עשה ה' כו'⁷⁰, והמוחין דחול הן מוחין דאימא, שכ"ז הוא במדרי' דהשתל', שזהו בחי' המציאות דאלקות כו', וע"כ העבודה בזה הוא בבחי' אתכפיא לבד כו'. אבל שבת הוא בחי' מוחין דאבא⁷¹, שלמע' מהשתל', והוא בחי' המהות דאלקות, דהעבודה במדרי' זו הוא בבחי' אתהפכא, והיינו שהכל הוא אלקות, גם הענינים הגשמיים, שהתענוג הוא אלקי, וכמו צדיק אוכל לשובע נפשו כו'⁷². ובד"כ זהו ג"כ ההפרש בין הבירור דתפלה שמלמטלמ"ע, להבירור דתורה שהוא מלמעלמ"ט כו', וכמ"ש במ"א⁷³. והנה⁷⁴ ארז"ל⁷⁵ נדרים סיג לפרישות, והיינו בהעבודה שבדרך אתכפיא, לפעמים צ"ל בדרך פרישות לגמרי, והוא כשיודע בנפשו שא"א לו לפעול בנפשו שיהנה מהדבר הגשמי רק בכוונה לש"ש, וירא לנפשו שיהי' בתאוה גשמי, וע"ז יורד ח"ו, ע"כ פורש א"ע לגמרי מזה. וז"ע הנדרים, שאוסר על עצמו הדבר המותר, ואמרז"ל⁷⁶ לא דייך במה שאסרה תורה כו', אך זהו מפני שא"א להעלות הדבר, ה"ה אוסרו עליו, במה שממשיך עליו אור מקיף דקדושה, שנעשה כקרבן כו'. אך זהו בדרך דחי' לבד. וכ"ז הוא מבחי' הבינה, שהעבודה היא בבחי' אתכפיא כו'. אבל מבחי' החכ', שע"ז גם הרע נהפך לטוב, ז"ע חכם המתיר את הנדר, שהכל נעשה טוב, וכמו האכילה דשבת שאינו מגשם כו'. וזהו שנאמר גבי נדרים זה הדבר. דהנה⁷⁷, כל הנביאים נתנבאו בכה, ומשה נתנבא בזה⁷⁸, שהוא

(72) משלי יג, כה. וראה תו"א חיי שרה טו, ג ואילך. בשלח סה, ב ואילך. סידור עם דא"ח רב, ג ואילך.

(73) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קעג ואילך. תש"ד ע' 106 ואילך. ובכ"מ.

(74) ראה לקו"ת מטות פב, ב. פג, ב. אוה"ת מטות ע' ארעג ואילך. ע' אשכנז. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שצו ואילך. לקו"ש חל"ג ע' 191 ואילך.

(75) אבות פ"ג מי"ג.

(76) ירושלמי נדרים רפ"ט.

(77) ראה אוה"ת מטות ע' 45 (בהוצאת קה"ת, תש"ס).

(78) ספרי ופרש"י עה"פ.

(67) ראה גם אוה"ת מטות ע' אשח ואילך. ד"ה וידבר גו' ראשי המטות תר"ל. עטר"ת (סה"מ תר"ל ע' רכ. עטר"ת ע' תקמג ואילך). ד"ה להבין ענין הנדרים תשי"ד (סה"מ תשי"ד ע' ריא ואילך).

(68) רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"א ואילך. טושו"ע ודאדה"ז או"ח סימן רמב.

(69) בהבא לקמן – ראה אוה"ת שם.

(70) יתרו כ, יא. תשא לא, יז.

(71) ראה פרי עץ חיים שער מקראי קודש פ"א. לקו"ת צו יא, ד. דרושים לר"ה נו, סע"א. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' א'מד.

גילוי המהות, וכנודע דמשה הוא בחי' החכ' כו'. ולהיות דכל ענין התרת נדרים הוא דוקא מבחי' גילוי המהות דבחי' חכ', ע"כ נא' כאן זה הדבר כו'. ונאמרה לראשי המטות דוקא⁷⁹, דהנה, י"ב שבטים הן ששה מדות דז"א, שהן⁸⁰ בבחי' י"ב גבולי אלכסוני' כו'⁸¹, וראשי המטות הן בחי' המוחין דז"א, שזהו מבחי' בינה כו', והמשיך להם משה מבחי' החכ', להיות בכוחם להתיר את הנדר כו', והיינו, שבינה היא מ"מ כלי לאור החכ' כו'. וזהו וידבר משה אל ראשי המטות דוקא, וידבר הוא ל' הנהגה והמשכה⁸², שהמשיך מבחי' החכ' אל ראשי המטות, בחי' מוחין דאימא, להתיר את הנדר כו'. וזהו זה הדבר, בחי' גילוי המהות דבחי' חכ', שעיי"ז דוקא בכוחם להתיר את הנדר כו'.

קיצור. והאופן הב' הוא כמו השפעת השכל, שהוא הארה לבד, ובא מחיצוניות, שהוא ג"כ רק הארה. ולכן התהוות העלול הוא ע"י השגת העילה, ומתהווה כערכו, ועילוי העלול הוא שמשיג יותר את העילה, ונעשה בבחי' דקות יותר. וכ"ז אינו שייך בעצמי. וזהו חכ' ובינה, ראי' ושמיעה (וגם מדות שבחכ' הן בחי' התאמתות). ובזה יובן ענין הנדרים שהן מבינה, והיתר נדרים מחכ'. וית' מ"ש וידבר משה אל ראשי המטות.

אוה"ת בראשית ו, סע"ב ואילך. טו, סע"א ואילך
 (81) ראה זח"ג קיח, ב לקו"ת מסעי צד, א ואילך. ביאורי
 הזוהר לאדמו"ר האמצעי פה, א ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א
 ע' תמט ואילך. מקומות שצויינו בהערה הקודמת.
 (82) ראה מפרשים לתהלים מז, ד.

(79) ראה לקו"ת מטות פג, א. אוה"ת שם ע' א'שב. סה"מ
 תרל"ג ח"ב ע' שצז.
 (80) ראה ספר יצירה פ"ה מ"א ובמפרשים שם. ספר הבהיר
 סמ"ב-מג (סצ"ה). פרדס שער כא (שער פרטי השמות) פ"ו
 ואילך. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' מט ואילך. ע' נח
 ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א ס"ע קכג ואילך.

ב"ט. ד. ש"פ דברים, תנר"ב

ציון¹: במשפט תפדה ושביה בצדקה². וצ"ל³ מהו אומרו ציון במשפט כו', הלא הכוונה היא על כללות ישראל, לא על יושבי ציון דוקא⁴ וא"כ מהו אומרו ציון דוקא. גם מהו⁵ ע ושביה בצדקה, דמשמע שזהו ענין אחר ממה שאמר קודם, וצ"ל מהו. ולמה ציון במשפט תפדה, ושביה בצדקה כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁶, דבע"ס יש התחלקות מעלה ומטה, וענין מעומ"ט הוא בבחי' ריבוי ומיעוט⁶, שבהמדרי' העליונה מאיר האור בגילוי יותר מבהמדרי' התחתונה כו'. ונת' דעיקר ענין מעלה ומטה הוא בעצם מהותם ומדריגתן, שהמדרי' העליונה היא בבחי' מעלה בעצם מדריגתה לגבי המדרי' התחתונה, וכמו בחו"ב, שהחכ' בעצם מדריגתה למעלה מבחי' הבינה, דבינה תופסת רק בבחי' המציאות דאלקות, וחכ' תופסת בבחי' המהות כו'.

אמנם עדיין צ"ל, והלא החכ' היא ג"כ ידיעה שכליות, ועכ"פ במדרי' התחתונות שבחכ', כמו נקודת ההשכלה (דבד"כ זהו בחי' יסוד אבא), ה"ז ידיעה שכליות, ונק' שכל גלוי, וכל ההשגה דבינה היא בנקודת ההשכלה דחכ', וא"כ, הרי גם נקודת ההשכלה היא בבחי' שכל והשגה (לא בבחי' השגה ממש, אבל הוא שכלי ששייך לענין ההשגה, לא הידיעה דראיה כו'). ועם היות דמדרי' העליונות שבחכ' הן למע' משכל והשגה, כ"א בבחי' ראי' והתאמתות כו', מ"מ, המדרי' התחתונות שבחכ', שנעשה מקור לבינה, ה"ז בבחי' שכל והשגה כו'. וא"כ, איך אנו אומרים שהחכ' בעצם מהותה ומדריגתה היא בבחי' מעלה, מאחר שגם החכ' היא בבחי' ידיעה שכליות, וכל שכל והשגה הוא רק בבחי' המציאות דאלקות, א"כ, הרי משתווה החכ' אל הבינה בעצם מהותה (ומתחלקת רק בבחי' ריבוי האור כו'). והנה, עפ"י פשוט י"ל, שזהו בחי' מיעוט האור בבחי' חכ' גופא, דהרי בכדי שיהי' התהוות הבינה מהחכ', צ"ל מיעוט האור בחכ', וכמשנת"ל פל"ח⁸, והיינו מה שהמדרי' התחתונות דחכ' הן בבחי' ידיעה שכליות, שזהו בחי' מיעוט האור, דמדרי' העליונות הן למע' משכל והשגה, ומדרי' התחתונות הן בבחי' שכל והשגה, וה"ז מקור להשגה דבינה כו'. אבל באמת א"א לומר כן, שהרי אין זה מיעוט לבד, כ"א שינוי בעצם המהות, דראי' והשגה ה"ה מחולקים בעצם מהותם כו'. ואם נאמר דמדרי' התחתונות שבחכ' הן בבחי' שכל והשגה, ה"ז שינוי המהות לגבי מדרי' העליונות שבחכ', שהן למע' מענין שכל והשגה כו'. וזה א"א לומר, שבמדרי' אחת יהי' שינוי המהות במדרי' הפרטים

עא

תשמ"א (סה"מ מלוקט ח"ב ע' שיו. בהוצאה החדשה – ח"ד ע' קמו).

(4) ראה ד"ה הנ"ל תשמ"א ובהערה 4 שם.

(5) פרק לג ואילך (ע' עג ואילך).

(6) לעיל פרק לו ואילך (ע' פד ואילך).

(7) פרק לח ואילך (ע' פו ואילך).

(8) ע' פו ואילך.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה המשך וככה תרל"ז פרק כט ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

חלק מד"ה מרגלא בפומי' דרבא תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' 106 ואילך), מיוסד, כנראה על מאמר זה – כנסמן לקמן בהערות.

(2) ישע"א, כז (סיום וחזותם הפטרת פ' דברים שבת חזון).

(3) ראה ד"ה ציון במשפט תפדה באוה"ת בראשית ריג, ב ואילך. דברים ע' לו. רד"ה הנ"ל עדר"ת (לקמן ע' תקסד).

שבה, וענין המיעוט הוא רק מה שהאור מתמעט ואינו מאיר בגילוי, אבל הוא באותו המהות כו', וזה אפשר לומר, שבמדרי' זו גופא האור מתמעט ממדרי' למדרי' בהמדרי' הפרטיות שבה, אבל לא שיהי' בבחי' שינוי המהות כו'. והיינו, דלכד זאת דמשמעות הענין הוא דהחכ' בכללות מדריגתה, גם במדרי' התחתונות שבה, היא בבחי' מעלה בעצם מדריגתה לגבי הבינה, הנה ג"ז א"א לומר שיהי' שינוי המהות בבחי' החכ' גופא במדרי' הפרטים שבה כו'.

אך הענין הוא, דהנה ידוע דחו"ב נק' אין ויש⁹, החכ' נק' אין, וכמ"ש¹⁰ והחכ' מאין תמצא, והבינה נק' יש, כמ"ש¹¹ להנחיל אוהבי יש כו', וא"כ, התהוות הבינה מהחכ' הוא בבחי' יש מאין, והיינו שהאין דחכ' הוא בבחי' העלם לגבי היש דבינה. דזהו ההפרש בין אין ויש לעו"ע¹², דעו"ע הוא שהעלול משיג את עילתו, ועי"ז הוא מתהווה מן העילה, והיינו שע"י ההשגה שמשיג את העילה ה"ה נמצא במציאותו כו', ויש מאין הוא אדרבה, שהאין מתעלם מן היש, שאינו משיג אותו, ועי"ז הוא נמצא בבחי' מציאות יש כו', ועש"ז נק' אין ע"ש שאינו מושג כו'¹³. וכמו"כ הוא בבחי' חו"ב, שהאין דחכ' מתעלם מבחי' הבינה כו' (ועמ"ש בסי' ד"ה מזמור לתודה¹⁴).

ולכאורה א"מ, הרי נקודת ההשכלה דחכ' בא בבחי' השגה בבינה, וכל השגת הבינה היא בנקודת ההשכלה, ואיך נק' החכ' אין לגבי בינה כו'. ובהכרח לומר, שגם נקודת ההשכלה היא בבחי' הבדלה מהבינה, עד שנק' אין לגבי הבינה, והוא שבהשכלי דחכ' ג"כ מאיר בזה בחי' העצם, והיינו דבנקודת ההשכלה דחכ' מאיר בזה דקות עצם הענין המושכל, מה שא"א לבא לידי השגה, וזה שבא לידי השגה הוא רק החיצוני מזה, היינו השכלי לבד, לא הרגשת העצמי שבהנקודה כו'¹⁵. דהנה ידוע ומבואר בכ"מ¹⁶, דבנקודת ההשכלה מאיר האור בגילוי, וכשבא בהשגה בריבוי פרטים, מתעלם האור כו'. והנה, מה שמאיר בנקודת ההשכלה, אין זה רק הריבוי דאור השכל, דהיינו שהאור שכל הוא אותו המהות שבא בבינה, רק שבנקודת ההשכלה דחכ' הוא בריבוי, וכאשר בא להשגה דבינה מתמעט כו', כ"א מה שלכד זאת, הנה בנקודת ההשכלה מאיר העצם של השכלי, מה שא"א באמת לבוא בהשגה, וכאשר בא הענין לידי השגה, מתעלם ואינו מאיר כלל כו'.

קיצור. ועדיין צ"ל, הלא נקודת ההשכלה היא שכלי, וא"א לומר שזהו המיעוט בחכ' בשביל הבינה, והלא הוא שינוי המהות. אך הענין, דחכ' היא אין, ובינה מחכ' היא יש מאין, שאינו מושג, והוא מפני שגם בנקודת ההשכלה מאיר עצם השכלי שלמע' מהשגה.

(14) סידור עם דא"ח מד, ג ואילך. וראה ד"ה ברוך שעשה נסים תשט"ו (סה"מ מלוקט ח"ה ס"ע קיז ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ב ס"ע קט ואילך).

(15) ראה ד"ה ברוך שעשה נסים הנ"ל (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קטז ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' קח ואילך).

(16) ראה סה"מ תרנ"ט ע' נד.

(9) ראה תקו"ז תיקון מב (פא, ב). לקו"ת פקודי ו, ג. אמור לג, ד. ואתחנן יב, ד. ובכ"מ.

(10) איוב כח, יב.

(11) משלי ח, כא.

(12) ראה לקו"ת צו יז, ד ואילך. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשלא ואילך.

(13) לקו"ת שם. בהר מא, ד. ובכ"מ.

מב) **אמנם**¹⁷ נראה ונרגש הדבר שגם השכלי דחכ' בעצם אינו ענין השגה באמת, דבעיקרו הו"ע הנחה בנפש (אלייג אין נפש, וואס באַ עם לייגט זעך דיא זאך אַזוי), ועם היות שזהו לא בחי' ההנחה שמצד הראי', כ"א מצד ההשכלה, הנה השכלי גופא הוא בדרך הנחה, לא בדרך השגה כו', והשכלי שבזה, והיינו מה ששייך להשגה, הוא בחי' החיצוני' לבד, ועצם הענין הוא בדרך הנחה כו'. וזהו שאנו רואין כאשר מייגע א"ע באיזה ענין שאינו מובן לו, וכאשר בא אל עומק ופנימי' הענין, ונופל לו בשכלו שהוא באופן כך וכך, הנה כאשר מאיר אצלו הנקודה שכליות בהענין, מתיישב אצלו הענין בטוב (עס ווערט עם רעכט דער ענין און זייער גוט), וכאשר מתחיל להביא בהשגה פרטי הענין איך ומה הוא, עדיין אין מתיישב אצלו הענין כלל. והסיבה הוא, מפני שנתעלם אצלו ההנחה שהי' אצלו קודם, כי זה שבא מקודם אל עומק ופנימי' הענין, הי' זה בדרך הנחה שכליות, לא בבחי' שכלי לבד, והי' נרגש בזה עצמות המושכל, ומצד עצם המושכל נתיישב אצלו הענין, ואח"כ כשמתחיל להשיג הענין, מתעלם העצמות, ומאיר רק החיצוני', דהיינו השכלי לבד, ובהשכלי, אין הענין מתיישב עדיין. והעצה הוא, שיקשר עצמו עוד הפעם (ער זאָל זעך צו טראָגין) אל עומק ופנימי' הענין כמו שהי' אצלו בההנחה שכליות, והוא שירגיש יותר ההנחה שכליות (דעם לייג פון דעם ענין), וזה נותן כח בהשכלי ביותר, ובא לידי השגה דבינה, להשיג כל מה שבאפשר להשיג בהענין כו'. וכנודע בענין ראי' דחכ', שמאיר בזה עצם הענין שלמע' מהשגה לגמרי, ומ"מ, הי' מוסיף כח בהשכלה ג"כ, שיהי' ריבוי נביעות ההשכלה ביותר כו'. וכמ"ש בפע"ח בהאריז"ל¹⁸, שבשינת צהרים דש"ק ראה בפ' בלק ובלעם מה שהי' צריך לדבר בזה פ' שנה, ובאמת גם בזמן פ' שנה לא הי' מגלה מה שראה בזה, כי הראי' הוא בעצם המהות, שא"א לבוא לידי השגה כלל, רק שע"י ראיית המהות, גם ההשכלה היא בריבוי ובעומק ביותר כו' (ועמשית"ל פ'¹⁹). וכמו"כ ההנחה שכליות הוא בעצם למע' מהשגה, כי ההנחה שכליות היא כמו הראי' דחכ', רק שהיא במדרי' תחתונה ממנה, דראי' היא למע' משכלי לגמרי (הגם שזהו מה שבעין השכל דבלבך כו'²⁰, ולעתיד יהי' בבחי' ראי' ממש, כמו ראיית העין, וכמ"ש²¹ כי עין בעין כו', וכמ"ש במ"א²²), וההנחה שכליות ה"ה בשכל, רק שהעיקר בזה הוא ההנחה כו', והי' מוסיף כח גם בהשכלי, שזהו מה שמושג בבינה כו'. וכמו שיש כמה ענינים שכליים עמוקים ונפלאים שהן למע' מהשגה, ומ"מ, יש להם מקום בשכל גבי חכמים, ואין זה בבחי' ראי' דחכ', כי אינם במדרי' זו דבחי' ראי', וגם, דזה שיש להם מקום הוא בשכל, לא רק בדרך התאמתות דראי' כו', כ"א זהו מצד ההנחה שכליות דחכ', דעם היות שזהו שכלי, עיקרו הוא בבחי' הנחה, לא בבחי' השגה, ולכן יש שם מקום גם להענינים שלמע' מהשגה כו', ועי"ז ביכולתם להביא הענינים גם לידי השגה כו'. וזהו שהחכ' הוא בחי' ד"ע²³, והיינו שבחכ' מאיר האוא"ס, יש האמיתי, דהיינו בחי' העצמות, שזהו בחי' יש האמיתי כו', ומה שלמטה (היינו מה שבא בהשגה), שזהו בחי' הארה לבד,

עב

17) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרפ"ט שבהערה 1.

18) שער קשעה"מ פ"א. וראה לקו"ת צו יו, ב. סה"מ

21) ישע"י נב, ח.

22) ראה תניא פל"ו (מו, א). שער האמונה פכ"ה ואילך.

תורת חיים תצוה שכט, ב ואילך. ובכ"מ.

18) שער קשעה"מ פ"א. וראה לקו"ת צו יו, ב. סה"מ

תרפ"ט שם. וש"נ.

19) פ': רסו (ע' ותקמא ואילך).

20) ראה זהר (רע"מ) משפטים קטז, ב. וראה מאמרי

ה"ז בבחי' אין²³, דכלא חשיב קמי' כו'²⁴ (ולא כמ"ש במ"א²⁵, דבחי' ד"ע דחכ' הוא רק מה שבחכ' מושג הדיעה העליונה איך שא"ס יש האמיתי וכולא קמי' כל"ח²⁶, והיינו שהחכ' הוא ההארה, ולהיותה הארה הדבוקה במקורה, מושג ומורגש שם איך שהא"ס הוא היש האמיתי וכולא קמי' כל"ח, ועי"ז החכ' עצמה היא בבחי' הביטול דכל"ח, שהוא הביטול דיחוד²⁷ כו'. ולפי המבואר כאן הוא, דבחכ' מאיר אוא"ס, בחי' יש האמיתי, והיינו בחי' העצמות שלמע' מהשגה כו', וכל ענין השכל וההשגה הוא בבחי' אין דכלא חשיב כו'). ובבוא השפעת החכ' בבינה, נק' השפעת החכ' אין, והיינו בחי' ההנחה שכליות כו', דמה שמושג בבינה, הוא רק החיצוניות, דהיינו השכלי שבנקודת ההשכלה, אבל ההנחה, שזהו בחי' העצמות שבנקודת ההשכלה, ה"ז בבחי' אין לגבי הבינה, היינו בבחי' העלם, שאינו מושג בבינה. ומ"מ, זהו עיקר המקור והסיבה להשגה דבינה, וכנ"ל דההנחה שכליות נותנת כח בהשגה כו' (דבאמת, בכל השכלה חדשה, כמו שהיא בנקודת ההשכלה, עיקרה בחי' ההנחה, והיא דוקא סיבת השכלי וההשגה כו', רק שניכר הדבר ביותר באיזה עומק ופנימיות דשכל כו' כנ"ל).

עג

וזוהו שהחכ' נק' קדש²⁶, וכמ"ש²⁷ ושמרתם את השבת כי קדש היא, וידוע דשבת הוא גילוי מוחין דאבא כו'²⁸, ואי' בזהר²⁹ קדש הוא מלה בגרמי', דפי' קדש הוא היותו מובדל³⁰, וכמו שענין ההבדלה הוא שאינו מתערב עם דוגמתו, היינו גם עם דבר שנראה שהיא כיוצא בו ובדומה אליו כו', דהבדלה מדבר שאינו בערכו, אין זה הבדלה, וכמו שאינו שייך לומר שהאדם מובדל מהבע"ח, שאינו מערכו כלל, כ"א כאשר מובדל מדבר שבערך אליו, וכמו כשאומרים על החכם שהוא חכם גדול בהפלאה והבדלה, היינו שהוא מובדל גם מהחכמים, דלגבי אנשים פשוטים אינו שייך לומר שהוא מובדל, שהרי אינם מערכו וממהותו כלל במהות השכל כו', כ"א לגבי חכמים שהן מ"מ בערכו, שייך לומר שהוא מובדל כו', דדוקא על דבר שיש איזה דמיון, נופל ל' הבדלה³¹, שעם היותו דומה אליו, מ"מ, אינו מתערב עמו כו'. וכן בחי' הבדלה דחכ' הוא שהיא מובדלת מלהיות מושג בשכל כו'. ואין זה בבחי' ראי' דחכ', שאין זה בבחי' שכלי ואינו בערך השגה כו', כ"א בבחי' השכלי דחכ', דעם היותו דומה להשגה דבינה, ה"ז בבחי' הבדלה באמת מהשגה דבינה, מפני שעצם ענין השכלי דחכ' מצ"ע הוא למע' מהשגה באמת, כ"א בבחי' הנחה כו', ומה שהוא מ"מ שכל, ובא בהשגה, זהו אינו בחי' העצם שלה כלל, כ"א בחי' חיצוניות, שבא ע"י צמצום כו', כנ"ל. וגם, מה שהחכ' היא בבחי' הבדלה הוא, כי ענין ההשגה הוא התערבות הדבר, שמתייחד עם הדבר המושג כמו שהוא לאחדים, והוא מפני שבהשגה הרי בא הדבר בבחי' התלבשות ותפיסה ממש בכלים, בבחי' אור פנימי, ה"ז בבחי'

תרל"ז פרק כח ואילך. ובכ"מ.

(27) תשא לא, יד.

(28) פרי עץ חיים שער מקרא קדש פ"א. לקו"ת צו יא, ד

ואילך. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשלב ואילך.

(29) ח"ג צד, ב. וראה לקו"ת מסעי צג, א.

(30) ראה תניא פמ"ו (סו, א).

(31) ראה פרש"י קדושים כ, כה.

(23) ראה תו"א יתרו סח, א. לקו"ת פ' ראה כג, ד. שמע"צ פג, א. שה"ש מז, ב. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי מג, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

(24) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

(25) ראה לקו"ת אמור לג, ד. וראה המשך תרס"ו ע' רצד.

ד"ה אלה תולדות שנה זו (סה"מ ליקוט ח"ב ע' קסט). סה"מ עטר"ת ע' שלח. וראה ד"ה ברוך שעשה נסים הנ"ל.

(26) ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתקסג. המשך וככה

התאחדות ממש, אבל מה שמובדל מגדר השגה, ה"ז בבחי' הבדלה כו', והוא בבחי' ההארה שאינו נתפס ואינו מושג כלל, רק מאיר למע' משכלו ובינתו כו'. וז"ע³² שמן שצף ע"ג יין, בפ"ב דטבו"י מ"ה³³, דרבנן ס"ל שאינו חיבור, כי יין הוא בינה, שהיא מקור להשתל', משא"כ שמן שהוא בחי' חכ' (והיא בחי' עליונה שבחכ', שלמע' ממה שהחכ' נק' מים, שזוהו בחי' חיצוני' החכ', וכמו השכלי שבחכ' ובחי' החיצוני' שבה כנ"ל, ושמן י"ל שזוהו בחי' אור שלמע' ממים כו'), שאינו מתערב עם הבינה כו'. והרמ"ז פ' אמור דצ"ד ע"ב כתב בשם לקו"ת מהאריז"ל³⁴, שיש בדיקנא ב' בחי', הא', בחי' השערות, ושם מציאות אימא, והב', אור הפנימי שיש בתוכם (והוא בחי' שמן הטוב כו'), והוא מציאות אבא כו' (ועמשית"ל פ' 35). ונמצא מכ"ז מובן, מה שהחכ' היא בבחי' מעלה לגבי הבינה, אין זה רק בבחי' ריבוי האור, כ"א שהיא בבחי' מעלה בעצם מדריגתה לגבי הבינה כו'.

קיצור. אמנם באמת גם השכלי דחכ' הוא הנחה שכליות, שהוא תפיסת העצם שלמעלה מהשגה (למטה ממדרי' הראי'), והשכלי הוא חיצוני, ולכן, מה שמתיישב בנקודת ההשכלה, יכול להיות שלא יתיישב עדיין בהשגה, וכמה ענינים נפלאים שלמע' מהשגה יש להם מקום בשכל החכמים, וההנחה מוסיף כח בהשכלי, ומה שמושג בבינה הוא השכלי, וההנחה זהו בחי' האין שאינו מושג, רק שמוסיף כח. וזהו שהחכ' היא ד"ע, שמאיר בה יש האמיתי, בחי' העצמי, ומה שבא ממנה בהשגה היא הארה דכל"ח. ולכן נק' קדש, שגם מדרי' תחתונה שבחכ' בעצם למע' מהשגה, ואינו מתערב במדרי' שלמטה, וכמו שמן שצף ע"ג יין (ובמ"א³⁶ שהשמן מפעפע בכל דבר³⁷ ואינו מתערב, והו"ע אין קדוש כה' כו'³⁸).

עד

(מג) **וְזַהֲרֵן**³⁹ מ"ש בע"ח⁴⁰ דאוא"ס מאיר בחכ' בקירוב מקום, ובבינה בריחוק מקום, דענין הקירוב והריחוק אינו כמו שאנו מדמים קירוב וריחוק גשמי, אלא ענין הקירוב הוא כמו עד"מ חכם גדול כשמדבר עם איש בינוני דברים רבים, זה יקרא בשם קירוב, שאדם גדול הנ"ל קירבו שדיבר עמו הרבה, וביותר הוא הקירוב כשמראה לו פנים בדיבורו, ומדבר עמו בסבר פנים יפות כו'⁴¹. ועוד זאת, ענין הקירוב הוא כמו שני בנ"א שקרובין בדעתם זל"ז, היינו שהן סמוכים זל"ז באומד דעתם, כמו שהקירוב הגשמי, עד"מ ב' בנ"א קרובים זל"ז שהוא שאביהם הם שני אחים שנולדו מאו"א א' הרי בניהם הם קרובים זל"ז, אך זהו בגשמיות, וכן יובן ששני בנ"א שדעותיהם שוות בענין א', ה"ה קרובים וסמוכים זל"ז במוח שכלם כו'. והדוגמא מזה יובן בבחי' החכ', שהאוא"ס מאיר שם בקירוב מקום, היינו בבחי' ריבוי האור, וכמו שבנקודת ההשכלה דחכ' הרי מאיר שם

37) ראה חולין צז, רע"א. שו"ע יו"ד סק"ה ס"ה.

38) שמואל"א ב, ב.

39) בהבא לקמן – ראה המשך וככה שבהערה 1. וראה גם

סה"מ תרמ"ז ע' קיז. אעת"ר ע' פט. עזרת" ע' קפח.

40) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג י"ד.

שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. וראה לעיל פרק לו ואילך (ע' פד ואילך). וש"נ.

41) ראה אבות פ"א מט"ו.

32) בהבא לקמן עד סוף הפרק – ראה אוה"ת שם.

33) = בפרק ב' דטבול יום משנה ה'. וראה אמרי בינה שער הק"ש פרק נד ואילך.

34) תולדות כה, כא.

35) ר' רד (ע' ותטו).

36) ראה אמרי בינה שם. קונטרס ענינה של תורת

החסידות סעיף ז. ד"ה לה"ע גרות חנוכה תשכ"ו (סה"מ מלוקט ח"ו ע' עב. בהוצאה החדשה – ח"ב ס"ע קלט וטילך).

הענין בגילוי הרבה יותר מכמו בפרטי הענינים דהשגה כנ"ל, וכמו"כ בחכ' מאיר האור בגילוי בריבוי יותר מבבינה, וזהו כמו הקירוב שמדבר עמו הרבה כו'. ועיקר הקירוב הוא שמדבר עמו בסכר פנים, שהו"ע גילוי הפנימיות שמאיר בחכ' מה שלמע' מהשגה, וכנ"ל דגם בבחי' השכלי דחכ', לבד ריבוי האור (שבהשגה מתעלם האור כו'). הנה מאיר בזה העצם מה שא"א לבוא בהשגה כלל כו' (ועמ"ש במ"א⁴² בענין ראיית פני המשפיע, שבזה מקבל מעצם חכמתו של הרב, שאינו בא באור השפיע שמשפיע לו כו', וזהו שאמר רבי הא דמחדדנא טפי מחבראי מפני שראיתי לר"מ כו'⁴³. ולכן אמרו בירושלמי⁴⁴ כל האומר שמועה מחבירו יהא רואה בעל השמועה כאלו עומד לפניו כו', שעיי"ז מקבל מבחי' עצמות החכ' של המשפיע כו', וכמ"ש במ"א⁴⁵. וכמו"כ י"ל בחכ', דענין מראה פנים היינו גילוי הפנימיות והעצמיות כו'. ועמ"ש ע"פ⁴⁶ יאר ה' פניו אליך, דאי' במד"ר⁴⁷ ע"ז, כמד"א באורך נראה אור⁴⁸, דפי' באורך הוא אור העצמי כו', דמ"ש⁴⁸ תחלה כי עמך מקור חיים, היא בחי' ההארה שנמשכה לצורך העולמות, שבאה בבחי' השתל' כו', שעז"א כי עמך, ולא אתה כו', והלא ממך הכל כתיב⁴⁹, ומה"ע עמך כו', אך זהו להורות שהוא טפל ובטל לך, לפי שהוא רק הארה לבד כו'⁵⁰. אבל באורך נראה אור, הוא בחי' אור עצמי כו'. ועז"א יאר ה' פניו אליך כו', דענין הארת פנים הוא שנמשך בחי' העצמית כו', ונמשך ע"י התורה, דבאור פניך נתת לנו תורת חיים כו'⁵¹, דאורייתא מחכ' נפקת⁵², שמאיר שם האור העצמי כו'. ובאד"ר⁵³ דקל"ג ע"ב אי', באור פני מלך חיים⁵⁴ הן תרין תפוחין, שזהו תיקון הז' שנק' הארת פנים, וכמ"ש בלקו"ת בהביאור דאלה מסעי⁵⁵, והוא בחי' פנימיות החכ', דחכמת אדם תאיר פניו כו'⁵⁶. ושם באד"ר, דמ"ש יאר ה' פניו אליך הוא כשמאיר בז"א כו'). וביותר ענין הקירוב הוא שקרובים בדעתם זל"ז, וי"ל שזהו מה שהאוא"ס דלית מח' תפיסא בי'⁵⁷ מאיר בבחי' החכ', שז"ע בחי' הראי' דחכ', שהיא הראי' בעצם ומהות הדבר כו'. וז"ע מעלה ומטה בחו"ב.

וכמו"כ במוחין ומדות בכלל, ענין המעלה ומטה הוא בריבוי האור, שבמוחין מאיר ריבוי האור בגילוי, שא"א להאיר כלל במדות כו', ולכן, כשהמוחין מאירים בגילוי, א"א להיות מציאות המדות, ורק מהמדרי' התחתונה שבמוחין, שזהו בחי' מיעוט האור, מתהווים בחי' המדות כו'. וגם המעלה ומטה בעצם מדריגתן, דמהות ומדרי' המוחין הוא למע' הרבה מהמדות, דהמוחין הן ענין ידיעת והשגת אלקות, והמדות הן רק התפעלות אלקי כו', והמוחין הן בבחי' דביקות, דכל השגה היא ע"י שמתקשר ונדבק בהענין כו', וע"י ההשגה נעשה בבחי' דביקות והתאחדות עם הדבר המושג כו', משא"כ המדות,

(40) ראה לקו"ת אמור לא, ד. ובכ"מ.

(51) ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה.

(52) זהר ח"ב סב, א. א. פה, א. א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א.

רסא, א.

(53) = ובאדרא רבא (בזח"ג).

(54) משלי טז, טו.

(55) צג, א. שם, ד.

(56) קהלת ה, א.

(57) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(42) ראה המשך תרס"ו ע' תקלא ואילך. סה"מ עת"ר ע'.

קיב. לקמן פרק רסד (ע' ותקלז). וראה לקמן פרק מח (ע' קיב).

(43) עירובין יג, ב.

(44) שבת פ"א ה"ב. קידושין פ"א ה"ז.

(45) ראה אוה"ת (יהל אור) ע' קמת. המשך תרס"ו שם.

סה"מ עת"ר ע' רג. לקמן שם.

(46) נשא ו, כה.

(47) במדב"ר פ"א, ה.

(48) תהלים לו, י.

(49) דברי הימים-א כט, יד.

דעיקרן הוא התפעלות, הרי כל התפעלות הוא חוץ לעצם כו'. והגם שע"י שמתפעל על הדבר ה"ה נעשה בבחי' קירוב (דאהבה היא בחי' קירוב כו'), אין זה בבחי' קירוב ממש, כמו המוחין, שמתאחד ממש בהדבר כו'. וכנודע ההפרש בין חייהי לגרמוהי⁵⁸, דעם היותם שניהם חד⁵⁹, הנה היחוד דחיהי הוא כמו דבר אחד ממש, והיחוד דגרמוהי הוא כמו שני דברים המתייחדים כו'. וכן הוא ההפרש בין מוחין למדות, דהקירוב דמוחין הוא בבחי' דביקות ממש, והקירוב דמדות אינו בבחי' קירוב ממש כו'. וכ"ה למע', הגם דכתיב⁶⁰ לך ה' הגדולה כו', שהמדות הן בבחי' יחוד כו', מ"מ, אינם בבחי' יחוד ממש כמו המוחין, וכידוע שנק' חייהי וגרמוהי כו'⁶¹. וגם, המוחין הן לעצמן, דגם בלי זולת שייכים ענין המוחין, משא"כ המדות שייכים אל הזולת דוקא⁶², דכמו"כ הוא למע', דכתיב⁶³ זכור רחמך וחסדיך כי מעולם המה, שהן לצורך העולמות כו', משא"כ המוחין אינם שייכים לעולמות, שגם אם לא היו עולמות הי' ג"כ בחי' המוחין כו' (ובסמוך⁶⁴ ית' דמ"מ הן לצורך ההשתל' כו'). והיינו שמוחין ומדות הן בבחי' מעלה ומטה, הן בבחי' ריבוי ומיעוט האור, והן בעצם מהותם ומדריגתן כו'. וכן כל הע"ס הן בבחי' התחלקות דמעלה ומטה, עד בחי' המל', סודכ"ד דאצי', שהיא מבחי' המטה, הן בבחי' האור והגילוי, דסיהרא לית לה מגרמי' כלום כו'⁶⁵, והן בעצם מהותה ומדריגתה, דכללות ענין המלוכה הוא על הזולת, דהתנשאות הוא על הזולת דוקא, והיינו דכל ענין המלוכה הוא בבחי' חוץ לעצמו כו', וכמ"ש במ"א⁶⁶. וזהו דהע"ס כולם הם בבחי' התחלקות דמעומ"ט כו'.

קיצור. וזהו דבכח' מאיר אוא"ס בקירוב, דהיינו ריבוי האור, ועצם האור (והו"ע ההנחה), וכמו בראיית פני המשפיע, שמקבל בזה עצם השכלי, ועוד זאת ענין הקירוב דחכ' משתווה אל האוא"ס, והיינו בחי' מהות אוא"ס המאיר בבחי' רא' דחכ' (ועמ"ש בדרוש וככה רל"ז⁶⁷ בענין בחי' מ"ה דחכ' כו'). וכן המוחין הן בחי' מעלה בעצם מדריגתן לגבי מדות, שהן השגה ודביקות, ומדות התפעלות שחוץ לעצם. והגם שהן בבחי' יחוד, ה"ז ע"ד חייהי וגרמוהי. ומל' היא בחי' מטה בהגילוי ובעצם מדריגתה.

מד) ובזהר⁶⁸ פ' פנחס דרנ"ז ע"ב א', דכל ספי' אית לה שם ידיעא ומדה וגבול ותחום כו'. וי"ל דמדה הוא המדידה בעצם מהות ומדרי' הספי', שהחכ' היא במהות ומדרי' כזו, והבינה במהות ומדרי' אחרת, וכה"ג בכל הספי', מה שמחולקים בעצם מדריגתן, ז"ע מדה כו'. וכ"נ⁶⁹ מפי' הרמב"ן על הסי'⁷⁰ פ"א מ"ה, מדתן עשר שאין להם סוף⁷¹, דכ', ואע"פ⁷² שהדברים יש להם שיעור ומדה, והן עשר, אותה מדה שיש להם אין לה סוף כו'. נראה, דענין מדה הוא בעצם המהות, שבזה הן מתחלקים לעשר כו', הנה כל

(66) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קמו, ג. אוה"ת חנוכה שכ, ב. המשך תרס"ו ע' שצו. ובכ"מ.
(67) ראה שם פרק לב.
(68) ברע"מ.
(69) = וכן נראה.
(70) = הספר יצירה.
(71) ראה גם סה"מ תרס"ח ע' ריד. תרס"ט ע' לב.
(72) ואע"פ... אין לה סוף: לשון הרמב"ן.

(58) ראה לעיל פרק כז (ע' נז). וש"נ.
(59) ראה תקו"ז שם (ג, סע"ב).
(60) דברי הימים-א כט, יא.
(61) ראה לעיל פרק ה (ע' יא). וש"נ.
(62) ראה לקו"ת מסעי צג, ריש ע"א. ביאורי הזהר והמשך וככה שבהערה 26. לקמן פרק מז ואילך (ע' קח ואילך).
(63) תהלים כה, ו (ושם: רחמך הוי' וחסדיך).
(64) פרק מז (ע' קט ואילך).
(65) ראה זהר ח"א רמט, ב. ח"ב רטו, א. ועוד.

מדה היא בבחי' א"ס כו' (והראב"ד ז"ל מפרש שם ענין הא"ס בענין עשר כו'⁷³). ונראה שזהו מ"ש הרמב"ן ז"ל אח"ז, כי המוטבע (כו'⁷⁴). וענין גבול ותחום אי' בלקו"ת בהביאור דוירד הגבול⁷⁵, שהוא ענין א', וי"ל, דגבול הוא ההגבלה באופן הגילוי, אם בריבוי או במיעוט כו', ותחום הוא ההגבלה וההפסק שע"י הכלים, וכמ"ש בכה"ז אמאה"ז⁷⁶ דבמדבר דקי"ח ע"ב, במ"ש אתחם בתחומי⁷⁷, שזהו מצד הכלים כו', והו"ע המיעוט שבהספירה עצמה, שמתמעט אורה בהמדרי' תחתונות שבה, בכדי שיהי' אצי' הספי' שלמטה ממנה כו', דהגבלה הזאת הוא ע"י הכלים כו', להיות שהכלים, כשם שמגבילים את האור להיות בבחי' מציאות דבר, כמו"כ מגבילים את ההתפשטות, דעד פה תבוא כו'⁷⁸ (ועמשית"ל פ'⁷⁹).

וכללות המדידה בהע"ס הוא ע"י הקו, שמודד אופני הגילויים בהע"ס, ועושה בהם מעלה ומטה בבחי' ריבוי ומיעוט בהאור והגילוי כו'⁸⁰. וכמו"כ בחי' המעלה ומטה בעצם מדריגתן, שהחכ' תהי' באופן כך וכך, ובינה באופן כך וכך כו', הכל הוא מן הקו, להיות שהקו בשרשו יש בחי' ע"ס שהן ע"ס הגנוזות כו'. והמשכת הקו הוא ע"י הצמצום, שנמשכים ספי' פרטיות כו', ועם היות שבהקו הן בבחי' פשיטות עדיין, שז"ע מה שהקו הוא מריבוי נקודות כו', כמשנת"ל פל"א⁸¹, מ"מ, ה"ה בבחי' קו המדה למדוד מהות הספי' להיות באופן כך וכך דוקא, שזה ניכר ביותר בע"ס דאצי', להיותם בבחי' התלבשות בכלים, וכמשנת"ל פל"ב⁸², שנעשים עי"ז בבחי' מציאות, ע"כ הם ג"כ במדרי' ניכרת בבחי' מעלה ומטה שבהם במהותם ומדריגתם כו'. וי"ל שזהו מ"ש בע"ח⁸³, שע"י הקו נק' הנאצלים יו"ד מדות וי"ס כו', שזהו להיות ע"ס בהתחלקות מהותים מיוחדים כו'. וכ' שם⁸³, שזהו לסיבת היותו קו דק, ולא בהתחברות גדולה כו'. וי"ל בשתי אופנים, הא', לפי שהמשכתו הוא ע"י צמצום להיות ספירות מיוחדות כו', והב', י"ל ע"פ משנת"ל פכ"ז⁸⁴, דשרשי האורות ה"ה מיוחדים באוא"ס הבל"ג, והן מעין המאור (שז"ע מין כנף כו'⁸⁵), דמשו"ז הן בבחי' פשיטות, ומ"מ, אין זה כמו פשיטות הא"ס ממש כו', וזהו שאינו

73 וז"ל: בא לומר אע"פ שנתן בהם שיעור במספר עשר,

ההם כדי להתבונן בהם באין סוף.

74 (75 לקו"ת מסעי צד, א ואילך.

76 = בביאורי הזוהר אמאמר הזוהר (ראה בביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי פה, א ואילך. ולאדמו"ר הצ"ח צ"א ע' תנא ואילך. וראה לקו"ת שם).

77 בזהר שלפנינו: אחתם בחותמוי. בלקו"ת שם, ב: „חילוף אתיות יש כאן וצ"ל אתחם בתחומי". ובביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי שם פה, ד: „אתחום בתחומייהו: כך הוא הגרסא הנכונה". וכ"ה בזהר דפוס ראשון (מאנטובא, ש"ח), ובזהר גדול (דפוס קרימונא, ש"ט ע' רכח): אתחם בתחומי.

78 ע"פ איוב לח, יא

79 (9 רפח (ע' ותקפג ואילך).

80 ראה לעיל פרק לו (ע' פב).

81 ע' סו.

82 ע' סז ואילך.

83 שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

84 ע' נו ואילך.

85 ראה לעיל שם. וש"נ.

74 וז"ל: כי המוטבע מן המורגש, והמורגש מן המושכל, והמושכל מרום הנעלם, והנעלם אין לו סוף, אם כן אפילו המורגש והמושכל המוטבע אין לו סוף, ולכך נעשו המדות אותו שיעור שנתן להם אין לו סוף ולא תכלית, לפי שמספר עשר הוא כולל כל המספרים, ובלי ספק כן ההווים והנפסדים אשר אין להם סוף כולם מתגלגלים באלו המספרים, ולפי שיש ענפים לכל אחד מ"ס וענפים לענפים שנאמר [איוב כה, ג] ה"ש מספר לגדודי, וכולם נכללו בכלל עשר, ולפיכך אמר עשר שאין להם סוף, ולפי שהמוטבע (עטרת) מן המורגש (תפארת), והמורגש מן המושכל (בינה), והמושכל מן הנעלם, והנעלם אין לו סוף, ולפיכך אמר עשר שאין להם סוף, כי אין סוף שהוא עילת העילות מתיחד בכולם, וממנו הם משתלשלים, כי כל מה שיתעלה העיון ממדרגה למדרגה, תהי' המדרגה העליונה יותר דקה ממדרגה שלמטה הימנה, כך עולה ומתדקדק עד אין סוף. ולפי שעילת העילות לא יקרב ולא ירחק לדבר מן הדברים, אך הוא שוה בכל י"ס, ולפיכך אמר עשר שאין להם סוף.

74 וז"ל: כי המוטבע מן המורגש, והמורגש מן המושכל, והמושכל מרום הנעלם, והנעלם אין לו סוף, אם כן אפילו המורגש והמושכל המוטבע אין לו סוף, ולכך נעשו המדות

בהתחברות גדולה להיות בבחי' יחוד ממש כו'. ועי"ז הוא בבחי' קו המדה, למדוד מדידת האורות דע"ס להיות בבחי' מדה ושיעור כו'.

וע"פ הנ"ל יוכן מ"ש² ציון במשפט תפדה. דהנה, ציון הוא ל' סימן⁸⁶, וכמו הציבי לך ציונים⁸⁷, דקאי על המצות, שהן בחי' ציון וסימן על אוא"ס שלמע' מהשתל' כו'. וזהו ג"כ שהמצות נק' עדות⁸⁸, וכמו בדרך עדותיך ששתי⁸⁹. דהנה⁹⁰, עדות שייך על דבר הנעלם, דכל מה שנראה ונגלה, הרי א"צ ע"ז עדות, ואפי' על מילתא דעבידא לגלוי' א"צ עדות⁹¹, כ"א על דבר הסתום ונעלם צריכים עדות, והיינו שהעדות מגלה את הדבר הנעלם כו'. וכמו"כ הוא למע', ענין העדות הוא לגלות בחי' אוא"ס סדכ"ס, שסתום ונעלם מהשתל', ומתגלה ע"י העדות, והן המצות, שה"ה רצה"ע, ה"ה מגלים האוא"ס סדכ"ס כו'. וזהו ג"כ שנק' ציון, שהן ציון וסימן לאוא"ס הסתום והנעלם, שבהם וע"י מאיר בגילוי כו'. וכן נש"י נק' ציון⁹², שהן ציון וסימן לאוא"ס שלמעלה מהשתל', והוא כח הסתום והנעלם שיש בנשמות, שהו"ע רעו"ד, בחי' רצון פשוט שלמע' מטו"ד, שזהו עיקר אלקות שבנשמות (דעש"ז נק' ישראל שר אל כו', וכמ"ש במ"א⁹³), שזה נמצא רק בנש"י כו', וה"ז עדות וסימן על אוא"ס הסתום ונעלם, דמשם שרש ענין רעו"ד, וע"י הרעו"ד מתגלה בחי' אוא"ס הסתום כו'. ועו"א ציון במשפט תפדה, דציון זהו בחי' רעו"ד שלמע' מטו"ד, הנה בכדי לבוא לזה הוא ע"י המשפט כו', דמשפט הוא שבא בסדר והדרגה, והיינו בהאור"פ, שבא בסדר השתל', בסדר והדרגה דמעלה ומטה כו', וע"י האור"פ דוקא באים להאור שלמעלה מהשתל' כו'. ובעבודה הוא, שצ"ל תחלה העבודה שע"פ טו"ד, שהן בכחות פנימיים, מוח ולב, ועי"ז באים לבחי' רעו"ד כו'. וכמו"כ משפט הו"ע התורה שנק' משפט, וכמו כמשפט הראשון⁹⁴, כהלכתא קמייתא כו'⁹⁵, שהתורה היא בחי' אור"פ, דאורייתא מחכ' נפקת כו'⁹⁶. וזהו שאמרו בירושלמי⁹⁶, חזרנו על כל המקרא ולא מצינו ישראל נק' ציון אלא במקום הזה, ואשים דברי כפיך ובצל ידי כו' ולאמר לציון עמי אתה⁹⁷, והן תורה ועבודה וגמ"ח⁹⁸, שע"י"ז הן בבחי' ציון כו', וזהו ציון במשפט תפדה כו'. ושבי' בצדקה וקאי⁹⁹ על נר"נ¹⁰⁰, שהן הכחות פנימיים, דבזה יכול להיות בחי' גלות בכחות דנה"ב, שמתגברים על הכחות דנה"א ומעלימים ומסתירים עליהם כו'. והפדי' הוא בצדקה, שזהו בעבודה

עז

94 וישב מ, יג.
95 בלקו"ת דברים שם: במשפט היינו הלכות, כתרגומו ע"פ כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא. – ראה תרגום אונקלוס ותיב"ע עה"פ.
96 תענית פ"ד סוף ה"ב. מגילה פ"ג סוף ה"ו. וראה גם ד"ה והי' הנשאר בציון באוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'קצו ואילך.
ד"ה הנ"ל תרל"א (סה"מ תרל"א ח"א ע' יג ואילך). תרצ"א (סה"מ תרצ"א ע' נא).
97 ישע"י נא, טז.
98 ראה קרבן העדה לירושלמי שם. הובא באוה"ת וסה"מ שבהערה 3.
99 וקאי: אוצ"ל: קאי.
100 ראה גם ד"ה ציון במשפט תפדה תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' קצ ואילך).

86 לקו"ת דברים א, סע"ב ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי ואוה"ת שבהערה 88. ד"ה והי' הנשאר בציון שבהערה 96.
87 ירמ"י לא, כ. וראה רש"י ומצו"צ עה"פ.
88 ראה לקו"ת פקודי ד, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' עח ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי שמות ח"ב ע' תרנד. אוה"ת ויצא רא, ב. ח"ה תתנו, ב ואילך. ד"ה ובחודש השביעי תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' שנג ואילך). ד"ה הנ"ל תש"ל.
89 תהלים קיט, יד.
90 ראה לקו"ת שם, סע"א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' תרנ ואילך. ד"ה ובחודש השביעי שם.
91 ר"ה כב, ב. וש"נ.
92 ראה לקמן בפנים.
93 ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ט. לקו"ת פ' ראה לב,

ענין התעוררות ר"ר על נפשו, וכמו הצדקה שהיא רחמים על העני כו', כן בעבודה הו"ע התעוררות ר"ר, שע"ז יהי' התגלות הכחות דנה"א, וכמ"ש¹⁰¹ ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבינו בינה כו'. וזהו ציון במשפט תפדה, דבכדי שיהי' התגלות בחי' עצם הנשמה, בחי' רעו"ד, זהו ע"י המשפט, כי צ"ל תחלה התגלות כחות הפנימיים, שז"ע משפט, להיותם בסדר והדרגה כו'. ושבי', היינו כאשר צריכים להוציא ממאסר והסתר את הכחות פנימיים, זהו ע"י הצדקה, שהו"ע התעוררות רחמים רבים, וזהו ושביה בצדקה כו'.

קיצור. ובזהר אי' דבכל ספי' יש מדה וגבול ותחום, מדה היא בעצם מדריגתו, גבול הוא אופן הגילוי, ותחום הוא המיעוט בשביל אצילת המדרי' שלמטה. וכללות המדידה הוא ע"י הקו, מצד שרשו בע"ס הגנוזות. וע"פ הנ"ל ית' הפסוק ציון במשפט תפדה.

בס"ד. ש"פ ואתחנן, תער"ב

נחמו¹ נחמו עמי יאמר אלקיכם דברו על לב ירושלים וקראו אלי². וצ"ל מהו הכפילות נחמו עמי³. ורש"י⁴ פי, אתם נביאי נחמו את עמי, והיינו שזהו הדבור לנביאים שינחמו את ישראל. וג"ז אינו מובן מה"ע הדבור לנביאים שינחמו, והלא דבור הנבואה זהו גופא הנחמה, וכשאומר לנביאים נחמו, הרי המשמעות שיש איזה נחמה לבד דבור הנבואה עצמה, וצ"ל מהו הנחמה הזאת. ובמד"ר⁵ אי' לקתה בכפליים ונחמה בכפליים, וא"מ מה"ע לקתה בכפליים, איך שייך שיהי' ח"ו העונש בכפליים על החטא, דבשלמא הנחמה בכפליים הוא מפני שמדה טובה מרובה כו⁶, אבל מה שייך לקתה בכפליים כו⁷, ומפני שלקתה בכפליים לכך ניחמה בכפליים, צ"ל מה"ע הכפל כו. גם צ"ל מ"ש דברו כו' וקראו כו', דלכאו' א"ז כפי הסדר, שצ"ל קריאה קודם לדיבור, וכמ"ש⁸ ויקרא אל משה וידבר כו', ומפני מה אומר כאן תחלה דברו ואח"כ קראו כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁹, דהע"ס דאצי' הן בבחי' התחלקו' מעומ"ט, שהחכ' היא בבחי' לגבי בינה¹⁰, והמוחי' בכלל הן בבחי' מעלה לגבי ז"א, וכן ז"א לגבי מל', שהיא בחי' סודכ"ד דאצי' כו'. ונת¹¹ דמעומ"ט הוא בב' ענינים, הא' בבחי' ריבוי ומיעוט, שבהספירה העליונה הוא בחי' ריבוי האור, דהיינו בחי' הגילוי דאוא"ס ב"ה, ומתמעט ומתעלם האור ממדרי' למדרי' כו', והב' בעצם מהותם ומדריגתם, שהספי' העליונה היא בבחי' מעלה בעצם מהותה לגבי הספי' שלמטה ממנה כו'.

עח

מה **והנה** לבד זאת שהע"ס בפרטיות מדריגתן הן בבחי' מעלה ומטה כו', הנה כללות הע"ס שבעולמות אבי"ע הן בבחי' מעלה ומטה כו'. שהרי הע"ס ישנם בכל עולם ועולם, דכשם שיש ע"ס באצי', כמו"כ יש ע"ס בכרי' ויצ' ועשי', שהע"ס דבי"ע הן שנמשכים מהע"ס דאצי' כו'¹², ומ"מ, אינו דומה הע"ס דכרי' לגבי הע"ס דאצי' כו', וכמ"ש בהקדמת ת"ז¹³, דהע"ס דכריאה הן בחי' דיוקנא דמלכא דחותמא, ולא דיוקנא דמלכא ממש כמו הע"ס דאצי', וע"ס דיצירה הן כמו דיוקנא דחותמא בשעוה כו', באופן שהע"ס דכריאה אינם כמהות הע"ס דאצי' כלל כו'.

(5) איכה רבה פ"א, נו. ילקוט שמעוני איכה רמז תתריח.

(6) יומא עו, א. וש"ב.

(7) ראה גם רד"ה נחמו תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' קצה).

(8) ויקרא א, א.

(9) פרק לג ואילך (ע' עג ואילך).

(10) בבחי' לגבי בינה: אוצ"ל: בבחי' מעלה לגבי בינה.

(11) פרק לו ואילך (ע' פד ואילך).

(12) ראה גם אוה"ת ענינים ע' קלו. ד"ה איתא בוהר

תשכ"ו (סה"מ תשכ"ו ע' קע).

(13) ד, א. וראה אוה"ת ואתחנן ע' פה ואילך. לקמן פרק

רצ (ע' ותקפו ואילך).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה על המשך יונתי תר"ם פרק י (סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקה ואילך) – כנסמן לקמן בהערות.

התחלת וסיום ד"ה נחמו תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' שפא. ע' שצו), מיוסדים, כנראה על התחלה וסיום דמאמר זה.

תוכן המאמר – באגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ' ח"ד ע' תפו ואילך. לקמן ע' קטו.

(2) ישע"י מ, א (הפטרה דפ' ואתחנן שבת נחמו).

(3) ראה גם ד"ה נחמו עת"ר (סה"מ עת"ר ע' שכא. ע' תלד).

ד"ה הנ"ל בספר המאמרים אידיש ע' 126; תשכ"ח (סה"מ רצ (ע' ותקפו ואילך).

(4) עה"פ.

והענין הוא, דהנה נודע שיש פרסא בין אצי' לבריאה¹⁴, דענין הפרסא הוא כמו המשל, שהוא ענין זר לגמרי מהנמשל, וע"כ השכל שמוכן ע"י המשל אינו כמהות השכל המובן שלא ע"י המשל כו', וכמו"כ הו"ע הפרסא שזהו מה שמדבר מענין אחר, שלא מענין האצי', והיינו דבחי' חכ' דברי' היא באופן ומהות אחר ממהות החכ' דאצי' כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי¹⁵. ויובן זה עד"מ בהשגה שלנו באלקות, שהרי כל ההשגה באלקות היא מפעולותיו ית', שע"י הפעולות אנו יודעים ומשיגים את אלקות כו', והנה, כל הפעולות למטה הן בזמן ומקום, שהרי לא יש שום דבר בעולם התחתון שלא יהי' בבחי' זמן ומקום כו', וע"כ כל השגתינו באלקות נתפס ג"כ בבחי' מקום, והיינו שהציור שכלי שלנו באלקות הוא בבחי' מקום כו'. ויש בזה חילוקים בענין ההעלם והדקות (היינו באופן הציור, אם הוא בהגשמה או בדקות או רק בהעלם), דבענין נעלה באלקות, או בעל שכל גדול, אין הענין נתפס כ"כ באיזה ציור, ומאיר יותר הענין עצמו, שהוא בחי' האור כו', אבל בהעלם, הכל הוא נתפס בציור דמקום כו'. והרי אנו יודעים שהאלקות אינו בבחי' מקום ח"ו, מ"מ, כמה שאנו שוללים הציור וההגשמה מאלקות, מ"מ ה"ז נתפס בציור בהעלם כו'. וידוע דענין המקום הוא רק עד גלגל התשיעי, ולמע' מגלגל התשיעי מוסכם מכל החוקרים שאין שם מקום כלל¹⁶, והרי ההשגה שם, למע' מגלגל התשיעי, והיא השגת המלאכים, הוא ג"כ מפעולותיו ית', אבל שם הוא מפעולות שאינם בבחי' מקום כו'. וא"כ, הרי ההשגה שם באלקות אינו נתפס בבחי' מקום כו', אשר בהשגתינו אינו מושג כלל איך הוא דבר בלי מקום, והוא למע' מגדר השגתינו לגמרי, שאין אנו יודעים איך ומה הוא. וא"כ, הרי השגתינו באלקות, שנתפס הכל בציור בחי' מקום, אינו כלל כמהות ההשגה העליונה, שאינו בבחי' מקום כלל כו'. ובדוגמא כזאת היא כללות ענין ההשגה דבי"ע לגבי ההשגה דאצי', שאינו במהות זה כלל, דכמו שהשגתינו הוא מהות השגה אחרת לגמרי לגבי ההשגה דעולמות בי"ע הרוחנים כו', כמו"כ ההשגה דבי"ע היא מהות אחרת מההשגה דאצי' כו'. וזהו מה שמדבר מענין אחר, שלא מענין האצי', היינו, דהידיעה וההשגה האלקית דעולם הברי' הוא מענין אחר שאינו אלקות כו', דבאצי' הרי הכל הוא אלקות ממש, ואינו שייך שם ענין הישות כלל כו', ומה שמדבר בענין אחר, שלא מענין האצי', הוא, שמענין אחר שאינו אלקות, מובן ומושג הענין האלקי כו', דהשגה הזאת הוא מהות אחר לגמרי לגבי ההשגה דאצי' כו'. וגם מה שאימא עילאה מקננא בכורסי¹⁷, אינו דומה בחי' הבינה כמו שהיא בעולם הבריאה לכמו שהיא באצי' כו', דבאצי' ה"ה בבחי' יחוד עם בחי' החכ', וכמ"ש¹⁸ ונהר יוצא מעדן, דנהר הוא בחי' בינה, וכנודע דחו"ב הן כמו מעין ונהר, דמעין הוא נביעה דקה, שזהו בחי' אין דחכ', ובינה הוא בבחי' התפשטו' כו', וכתיב¹⁸ ונהר יוצא, שהוא יוצא תמיד בלי הפסק, היינו בבחי' יחוד ודביקות כו', ואח"כ כתיב ומשם יפרד, פי', אחר שנמשך מבחי' בינה לבחי' מל', ומתפשטת ומתלבשת בבי"ע, ה"ה בבחי' פירוד כו', וכמ"ש מזה בלק"ת ד"ה ששים

עט

14 להצ"צ נז, ב. אוה"ת סידור ע' מו.

17 תקוני זהר ת"ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר

אבי"ע) פ"ג.

18 בראשית ב, י.

14 ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ד.

15 ראה תו"א לך לך יב, ב. יג, א. תו"א שבהערה הבאה.

15 יד, סע"ב ואילך.

16 ראה פרדס שער ו (שער סדר עמידתו) ספ"ג. סה"צ

המה מלכות דרוה"ר¹⁹. והגם דבעולם הבריאה יש השגה אלקית, מ"מ, אינו דומה כלל להשגה שבעולם אצי' כו'.

וי"ל, דכללות בחי' המוחין דכרי' הן בחי' מוחין השייכים אל המדות. דהנה נודע²⁰ שיש ב' מדרי' במוחין, מוחין בעצם, ומוחין השייכים אל המדות, דמוחין בעצם הוא השגת עצם הדבר שמשגיג בשכלו, ומוחין של המדות הוא שמשגיג טוב הדבר, שמשוי"ז צריך לאהוב את הדבר כו', דעם היות שזהו ג"כ שכל והשגה, א"ז בעצם הדבר, כ"א השייך אל המדה לבד כו'. ובכללות יותר, בחי' המוחין השייכים אל המדות הן חיצוני' המוחין כמו שבא בלבושי השגה, דהגם שזהו ההשגה בעצם הדבר, היינו בהשכלי, לא רק בטוב הדבר, ה"ז מ"מ בקירוב אל המדות כו'. וכמו בהתבוננות אלקי בהתלבשות לבושי ההשגה, ה"ה תופס רק בחיצוני' הענין האלקי השייך אל העולמות והנבראים כו', וע"כ נרגש בזה הטוב דאלקות, בבחי' הרגש עצמי, איך שקרבת אלקים לי טוב כו'²¹, והיינו מפני שהתפיסא היא במדרי' האלקות שבבחי' קירוב אל הנבראים כו', ותופס הענין בלבושי השגה, שאין האדם יוצא בזה מהגשמתו, אדרבה, הענין בא בהגשמת שכלו (ואינו כמו הגשמת המדות כו'. ובד"כ בכל השגה שכלי' ה"ה בבחי' עלי' והתקשרות לענין שלמע' ממנו כו', וכמ"ש במ"א²². אך כאשר הוא בלבושי השגה, אינו יוצא בזה ממהות, וה"ה במעמדו ומצבו כו'), וע"כ ה"ז בקרוב אל ההרגש דקרבת אלקים לי טוב, שזהו הבכונ²³, שהו"ע מוחין שבמדות כו'. משא"כ כשההשגה היא בבחי' הפשטה מלבושי ההשגה, כ"א בעצם הענין האלקי, ה"ה בבחי' קירוב יותר אל העצם דאלקות, שלמע' מבחי' התלבשות בעולמות ונבראים כו', וגם, שבזה הוא יוצא ממהות הגשמתו, שבעצם מהותו הוא בבחי' הפשטה, ובבחי' עלי' ודביקות יותר בעצם הענין האלקי כו', וע"כ אינו שייך עדיין למדות כו', וזהו בחי' המוחין עצמן שלמע' מהמדות כו'. ולמע' יותר, בחי' המוחין השייכים אל המדות, הוא ההשגה באלקות שבא בבחי' התלבשות בעולמות, דבד"כ ה"ז הארה לבד כו', וההשגה בזה באופן האור והגילוי בכל עולם כו', ומוחין בעצם הוא ההשגה במדרי' נעלות באוא"ס ב"ה, שלמע' מבחי' התלבשות בעולמות כו'. וכללות ההשגה דעולם הבריאה י"ל שזהו בבחי' המוחין השייכים אל המדות כו', דלבד זאת שבעצם מהותם מחולקים המוחין דכרי' מהמוחין דאצי' כנ"ל, הנה כללות המוחין דכרי' הן השייכים אל המדות כו'. ובפרטיות יש בזה חילוקי מדרי', שהרי גם באצי' יש בחי' מוחין בעצם, ומוחין השייכים אל המדות, רק בכללות ענין המוחין, י"ל, דבבריאה הן השייכי' אל המדות, הנק' מוחין דיניקה, שהמדות יונקים ממדרי' זו כו', והן בחי' מוחין דקטנות כו'²⁴, וזהו שבעולם הבריאה הן דו"ר שכליים, כמ"ש בס"ש ב"פ ל"ט, והן המדות הבאים מהבינה והדעת כו'. ובאצי' בחי' מוחין דגדלות כו'. ועולם היצי', העיקר בחי' המדות, והיינו בחי' רוח כו'²⁵, ויש ג"כ מוחין, ורק מה ששייך להנהגת המדות, וכמו שיש הפרש בין קטן לגדול במדות

(19) = דרוש הראשון (לקו"ת שה"ש ל"ט, ב).

(20) ראה סידור עם דא"ח קעג, ג. סה"מ עת"ר ע' ריא.

(21) קונטרס העבודה פ"א (ע' 6 ואילך).

(22) תהלים עג, כח.

(23) ראה המשך תרס"ו ס"ע קנ. ע' קנב. וראה גם לקו"ש

ח"ו ע' 113. חט"ו ע' 60.

(24) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רכא. תרנ"ט ע' קכה.

(25) ראה גם ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קג, ד ואילך.

סה"מ עת"ר ע' קפד.

(26) ראה תקו"ז שבהערה 17.

טבעים, שהרי גם הגדול נמשך אחר הטבע, אבל אין זה כלל כמו הקטן, מפני השכל שבו, שפועל בהמדות להיות הנהגתן ע"פ השכל כו', והן מוחין השייכים להנהגת המדור' לבד כו'. ועולם העשי', בחי' נפש²⁵, והו"ע המעשי' בפו"מ, ויש בזה ג"כ מוחין, אבל הן בקטנות לגמרי, דהיינו רק מה ששייך לעשי' לבד כו'.

וכ"ז הוא כמשנת"ל פ"ב²⁶, במשל בנפש האדם, שהשכל נמשך ומתלבש בכל הכחות, ועצמיות המוחין הוא במוח שבראש, ומה שמתלבש במדות הוא רק חיצוני' המוחין, ובפרט בכח התנועה וההילוך, שיש בהם ג"כ התלבשות השכל, והוא רק שכל המעשי לבד, בחי' היותר אחרונה שבשכל כו'. וכמו"כ הוא בדוגמא למע', שבחי' החכ' וכן כל הע"ס ישנם בכל העולמות, אך באצ' הוא בחי' העצמות, ומה שנמשך בב"ע ה"ז רק הארה לבד, ואינו בחי' מהות האור דאצ' כו'. וזהו בחי' התחלקות מעלה ומטה שבעולמות כו'.

קיצור. וכמו"כ הוא התחלקות מעומ"ט בעולמות, דע"ס דברי' אינם מהות ע"ס דאצ', וזהו שמדבר מענין אחר, וכמו השגתינו, שהוא בציור דמקום, שאינו מהות השגה עליונה כלל, שהיא לא בבחי' מקום, וכמו²⁷ אצ' הוא השגת עצם אלקות, וברי' השגת אלקות ע"י ד"א²⁸, גם אימא עילאה שמקנא בבחי' אינו כמו באצ'. וי"ל דמוחין דברי' הן רק השייכים להמדות. ויבאר, דהמוחין השייכים למדות הוא השגת טוב הדבר, ולמעלה מזה הוא חיצוניות השכל, שבא בהגשמת שכלו, וע"כ הוא בקירוב אל ההרגש דלו טוב, משא"כ פנימיות השכל, בקירוב יותר אל הרגש עצם האלקי. ולמעלה יותר, שההשגה היא בהאלקות שבעולמות. ובכללות הוא בחי' מוחין דיניקה. ויצ' מדות, והמוחין הן רק להנהגת המדות, ועשי' מעשה ושכל המעשי.

(מו) **והנה** כ"ז הוא בבחי' אור פנימי שבא בבחי' התלבשות בכלים, דבשרשו ומקורו באוא"ס שלפה"צ הוא מה ששיער אוא"ס ב"ה להאיר בבחי' מדה וגבול, דע"כ אין הארתו בשוה בכל העולמות והספירו', והיינו שיש בו מעלה ומטה בבחי' ריבוי ומיעוט כו', וגם בהאור גופא יש בו מעלה ומטה, והו"ע הע"ס שבו שמחולקים המה במהותן ומדריגתן כו', ובאים בבחי' התלבשות בכלים דע"ס דאצ' בבחי' התלבשות פנימי, שע"ז נעשים בבחי' מציאות דבר, ובהע"ס ניכר ביותר בבחי' ההתחלקות דמעלה ומטה שבהם כו' (עמשנת"ל פל"ב²⁹). אמנם בחי' האור מקיף הוא שאינו בא בבחי' התלבשות בכלים, משום דבשרשו ומקורו באוא"ס שלפה"צ הוא האור שבבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, והוא בבחי' גילוי העצם שמעין העצם כו'.

דהנה, נת"ל פט"ז³⁰ ופכ"ז³¹, דשרשי האורות הם ג"כ מיוחדים בעצמם, שזהו"ע שמי המיוחד בי כו', והן מין הכנף כו'. מ"מ, הרי האור הזה הוא מה ששיער אוא"ס להאיר את העולמות, וזהו שהאור יש בו ע"ס, משום דכללות האור הוא להאיר את

29) ע' סח.

30) ע' לג.

31) ע' נז.

26) ע' ד ואילך.

27) וכמה: אוצ"ל: וכמו"כ.

28) = דבר אחר.

העולמות כו', ולולא העולמות אינם שייכים בחי' האלו כלל כו', וכמ"ש בזהר ברע"מ פ' פנחס דרנ"ז ע"ב³², דאיהו אתקרי חכם בכל מיני חכמות כו' (וחושב שם כל הע"ס), אלא קודם דברא עלמא אתקרי הוא בכל אינון דרגין על שם בריין דהוו עתידין להבראו, דאי לאו בריין דעלמא, אמאי אתקרי רחום כו', והיינו שכל הע"ס הן לצורך העולמות. וכמו בחי' המל', הרי ענין המלוכה שייך כשיש עם דוקא, וכמא' אין מלך בלא עם כו'³³, וסיבת הרצון דהתהוות העולמות הוא מפני שעלה ברצונו אנא אמלוך³⁴, ואין מלך בלא עם, ע"כ עלה ברצונו ית' להיות עולמות כו'. ומש"א³⁵ אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו', היינו בחי' המלוכה כמו שהיא בעצמותו ית' שלמע' מבחי' גילוי כו', אבל בבחי' גילוי אור, ענין המלוכה הוא ששייך לעולמות כו'³⁶. וכן המדות הן לצורך הזולת דוקא, וכידוע ההפרש בין מוחין למדות³⁷, דמוחין א"צ לזולת, דהיינו שאינו מוכרח להשפיע אל הזולת, דגם כשלא יש זולת למי להשפיע, יכול להשכיל השכלות לעצמו. והגם דמתלמידי יותר מכולם³⁸, היינו שע"י השפעה אל הזולת מתוסף אור שכל אצל המשפיע, ובפרט ע"י קושיות וכה"ג, וכמ"ש במ"א³⁹, אבל גילוי אור השכל בדרך אור ישר, יכול להיות גם בלא זולת. וכאשר צריכים לבוא על איזה השכלה או השגה חדשה, אדרבה, הזולת מבלבל, וגם כשצריך לשקול בדעתו להכריע בין ב' סברות, צריך להתיישב בינו לבין עצמו דוקא, להתקשר אל הענין, ולהכיר ולהרגיש אמיתית הסברות, ולהכריע ביניהם ע"פ ההכרה וההרגשה באמיתת הענין, שלכ"ז הזולת מבלבל, ורק בינו לבין עצמו יוכל לבוא על אמיתית הדבר כו'. וזהו דגם סנהדרין היו נושאים ונותנים ביניהם⁴⁰ כאו"א לעצמו⁴¹ או עם בן זוגו כו'⁴², וכמ"ש במ"א³⁷. וגם בעצמו צריך להשקיט הכחות האחרים שלבד כח השכל, ולעכבם שלא יהיו בהתפשטות, ואז דוקא יבוא על אמיתת השכל או על השכלה חדשה, דגם התפשטות הכחות שלבד כח השכל, מבלבלים אל השכל, וצריך לעצורם ולעכבם כו'. וגם בכדי לבוא על איזה השכלה חדשה, צ"ל העלאת כלי שכלו, והו"ע אשתומם כשעה חדא⁴³, בהעדר התפשטות, אדרבה, בבחי' עלי' דוקא, ועי"ז בא על ההשכלה כו'. וטבע מוחין דגדלות להיות בבחי' הבדלה. ואין זה ענין הגבהה, דגם מי שהוא ענו בעצם, מ"מ, מצד טבע המוחין הוא בהבדלה, שאינו מתערב עם הזולת כו'. וכ"ז הוא בענין המוחין,

פא

(40) משנה סנהדרין מ, א.

(41) רש"י שם.

(42) רמב"ם הל' סנהדרין פי"ב ה"ג.

ברמב"ם שם, ונושאים בדבר כל הלילה כל אחד ואחד עם זוג שלו או עם עצמו בביתו". ומה שהובא בהדרושים, "כל אחד עם בן זוגו" – לכאורה הכוונה, שלדעת הרמב"ם מספיק שכל אחד יעיין עם בן זוגו, והעיקר הוא שלא ישבו כולם יחד. ואדרבה, יש יתרון בזה שמעיין יחד עם בן זוגו – ראה המשך והחרים [סה"מ תרל"א שבהערה 37], "ע"י בן זוגו מאיר העולם כו'". ועפ"ז יש לפרש מ"ש הרמב"ם, "עם זוג שלו או עם עצמו", שצריך להשתדל לעיין, "עם זוג שלו", אלא שאין זה חיוב, ואפשר גם "עם עצמו". – ד"ה אלה פקודי שבהערה 37.

(43) דניאל ד, טו. שבת מז, א. וראה סידור עם דא"ח צב,

ג. תורת חיים פקודי תנ, ד.

(32) ראה חתר שם טוב סימן שנד.

(33) בחיי וישב לת, ל. שם ר"פ בלק. תניא שעהיה"א רפ"ז

(פא, ב). ובכ"מ.

(34) ראה לקו"ת נשא כ, ד. כא, סע"ד. נציבים נא, ב. ובכ"מ.

(35) בתפלת השחר.

(36) ראה לקמן פרק רלב (ע' ותעא).

(37) ראה לקו"ת מסעי צג, רע"א. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב

ע' תתקסג. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקנ. ע' תקנה. סה"מ תרכ"ח

ע' ד ואילך. תרל"א ח"א ע' שיז ואילך. המשך וככה תרל"ז

פרק כח. סה"מ תר"ם שבהערה 1. המשך תרס"ו ע' קמט ואילך.

סה"מ עזר"ת ע' קסת ואילך. תרצ"ו ע' 218 ואילך. ד"ה אלה

פקודי תשל (סה"מ מלוקט ח"ה ע' ר ואילך. בהוצאה החדשה

– ח"ג ע' צ ואילך).

(38) תענית ז, א. מכות י, א.

(39) ראה סה"מ עת"ר ע' קעא. ע' רצא. וראה מקומות

שצויינו בהערה 73.

שהן לעצמו דוקא, אבל טבע המדות הוא להיפך, שהן רק אל הזולת, כמו החסד והרחמים, הרי אינו שייך שמתחסד או מתרחם על עצמו, כ"א על הזולת, וכשלא יש זולת למי להשפיע, מתבטל המדה, וה"ה כאילו אינו כו'. והגם שיכול להתעוררות⁴⁴ הטבה באיש הטוב גם כשלא יש למי להשפיע, זהו מ"מ כאשר בכללות נמצאים מי שצריכים לקבל טובת השפעתו, והמדה עומדת בהתגלות, תהי' ההתעוררות גם כשלא יש בעת ההיא למי להשפיע, וכמו באאע"ה, שהצטער כשלא הי' לו למי להשפיע חסדו כו'⁴⁵. אבל כשלא יהי' בכלל למי להשפיע, הנה הגם שיש בנפשו מדת הטוב, תתעלם לגמרי, וה"ה כאלו אינו, משום דענין המדה הוא להשפיע אל הזולת דוקא, וכשלא יש זולת, מתבטל המדה כו'. והתעוררות המדה היא דוקא כאשר הוא בקירוב אל הזולת, ויודע ענינו, ומתעורר ברחמים עליו, ולא תהי' התעוררו' המדה כשהוא בהבדלה, כ"א כשהוא בקירוב דוקא כו'. והדוגמא מזה למע', דענין המדות הן לצורך העולמות דוקא, וכמ"ש⁴⁶ זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, דרחמים וחסדים שייכים לעולמות דוקא כו'.

קיצור. אמנם כ"ז הוא בבחי' או"פ, שהוא להאיר העולמות, ולולא העולמות אינם שייכים כלל, וכמו המל' הוא למלוך על עם, ומדות הן לצורך הזולת, דבמוחין הרי יכול להיות התגלותן גם לעצמו, ולהשכיל או להכריע דבר, הזולת מבלבל, ומוחין דגדלות הן בהבדלה, והמדות התגלותן והתעוררותן הוא דוקא כשיש זולת, והוא בקירוב אליו.

מז) והפרד"ס שע"ד פ"י⁴⁷ בביאור מאה"ז הנ"ל⁴⁸ כ', דגם בחי' חו"ב שהן כחות שאינם שייכים אל הזולת דוקא, וכנ"ל ההפרש בין המוחין למדות כו', מ"מ, גם הם רק לצורך העולמו' כו'. וי"ל, דע"י חו"ב דוקא, המדות הן בבחי' אור פנימי, דלולא בחי' חו"ב, היו המדות בבחי' אור מקיף, וכמו המדות שלמע' מהשכל כו', ובכדי שיהי' אור פנימי, הוא ע"י המוחין דוקא, שהמוחין הן בעצם בחי' פנימי, ועושין ג"כ בהמדות שיהיו בבחי' אור פנימי כו' (ומ"ש במ"א⁴⁹ דעיקר הפנימי הן המדות, והמוחין הן בבחי' מקיף עדיין כו', הנה שם הכוונה בענין תפיסת והתלבשות (שז"ע פנימי כו'), דבמדות ה"ה נתפס בהדבר, משא"כ במוחין אינו נתפס כ"כ, ולכן במדות אינו יכול לסבול הדבר השנאו, מפני שע"י המדות ה"ה נתפס בהדבר, וע"כ לא יוכל לקבל דבר ההפכי ונגדי השנאו איליו, ובמוחין, לפי שאינו בבחי' תפיסת כ"כ, יכול לסבול דבר השנאו כו', וכמ"ש במ"א⁴⁹. וכמו שהתפיסת בכלים הוא במדות דוקא, ובמוחין אינו כ"כ בבחי' תפיסת בכלים, כנודע, והלא כל ענין ההשגה היא תפיסת בכלי דוקא, רק שהכלים אינם כאלו להיות בבחי' תפיסת ממש כו'. וכמו"כ הוא בכללות, שהמוחין אינם בבחי' תפיסת כ"כ בהדבר שיודע ומשיג, ובמדות הוא בבחי' תפיסת כו'. אבל באמיתת ענין פנימי ומקיף, הנה המוחין הן בבחי' פנימי בעצם, והמדות אינם בבחי' פנימי בעצם, ועמשית"ל פ'⁵⁰

(44) ראה תו"א מגילת אסתר צו, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' שצ ואילך. סה"מ תרס"ג ח"ב ע' רי ואילך. תרס"ט ע' רנג ואילך. אעת"ר ע' קיא ואילך. עטר"ת ע' תרכה ואילך.

(50) פ': רנב (ע' ותקי ואילך).

(44) שיכול להתעוררות: אוצ"ל: שיכול להיות התעוררות.

(45) ראה רש"י וירא יח, א.

(46) תהלים כה, ו (ושם: רחמיך הוי' וחסדיך).

(47) = שער ד [שער עצמות וכלים] פרק י.

(48) פרק מו (ריש ע' קח).

שהמדות הן בחי' הרצון בשרשן כו', רק שע"י המוחין נעשים בבחי' פנימי כו'), ולהיות שהכוונה הוא להיות בחי' או"פ, ע"כ צ"ל בחי' חו"ב כו'. ולפי"ז, מה שחוב"ב הן לצורך העולמות, היינו בשביל המדות שיהיו בבחי' או"פ, לא שהחוב"ב עצמן הן לצורך העולמות. ומהפרד"ס משמע דחוב"ב עצמן הן לצורך העולמות. וע"כ י"ל, דהנה ידוע דענין האצי' הוא שיהי' גילוי אלקות בעולם, דלולא האצי' לא הי' התגלות אלקות כלל, שהרי המדרי' שלמע' מאצי' ה"ה בבחי' סתימות והעלם לגמרי כו' (וההתהוות דעולמות הי' לא בבחי' גילוי אור כו'), וע"ז הוא התהוות האצי', להיות בחי' גילוי אור בעולמות, והיינו שיהיו כחות אלקיים בעולמות כו'. אמנם, בזה יש ב' ענינים, התפעלות אלקי, והשגה אלקית, דמהמדות העליונות נמצא התפעלות אלקי בעולם, ומחוב"ב נמצא השגת אלקי כו'. וזהו שחוב"ב הן לצורך העולמות (הגם ששייכים גם אם לא היו העולמות כו'), בכדי שיהי' ידיעה והשגה אלקית בעולמות כו', וכמשנת"ל פ"ו⁵¹.

וכ' הפרד"ס שם וז"ל, כי קודם התפשטות המדות, הי' מתחכם בעצמותו וחכמתו בהשגת עצמותו, כי הוא וחכמתו הכל עצם א' עכ"ל, ונר' הכוונה על חוב"ב הכלולים בא"ס ב"ה, וי"ל דהו"ע ידיעת עצמו, וכמ"ש⁵² באגה"ק⁵³ דבידיעת עצמו יודע את התורה כו', ומבו' במ"א⁵⁴ שזהו עד"מ כמו המח' ודיבור, דענין הדיבור הוא רק בשביל הזולת, משא"כ המח' היא לגלות העלם העצמי לגבי עצמו כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא בענין ז"ת וג"ר⁵⁵, דז"ת הן בשביל העולמות, וג"ר הן מה שבידיעת עצמו יודע שהו"ע לגלות העלם העצמי לעצמו כבי', ועמ"ש בהוספות לקו"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ג⁵⁶ בענין מח' ודיבור, שהכל לעצמו, רק שהדיבור הוא לעצמו בשביל הזולת, וכמו אמרה ד"פ⁵⁷ בינו לבין עצמו⁵⁸, והמח' הוא הגילוי לעצמו כו'. ומ"מ, גם בחי' ידיעת עצמו היא בשביל ההשתל'. דהנה, לכאו' א"מ, מאחר שזהו רק לגלות העלם העצמי לגבי עצמו, א"כ, לאיזה צורך נאצל, דהרי לעצמותו ית' ידוע גם קודם שנאצל כו'. אך הענין הוא⁵⁹, דבכדי שיהי' מציאות בחי' חכ' שגם זולתו יוכל להבינה, הי' צ"ל נאצל תחלה מציאות שם חכ' שעדיין אינו שייך כלל לגילוי הזולת, רק מה שבידיעת עצמו יודע את התורה, דע"י שנמצא ש' חכ', נתהווה אח"כ בחי' החכ' דאצי', שהו"ע בחי' חכ' דתורה כמו שהוא למע' עדיין, ושאינה בשביל הזולת, רק שיכולה להיות בהשגת הזולת כו', וכנ"ל פמ"ו⁶⁰, שבחי' החכ' אינה בשביל הזולת, שהרי יכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות, אמנם היא חכ' במציאו' מורגשת, שגם זולתו יוכל להבינה, רק שאינו מוכרח שישפיע לזולתו, כמו המדות עד"מ, שבהעדר ההשפעה מתבטל המדה, משא"כ החכ', שיכול להיות מציאותה גם בלי השפעה אל הזולת, אבל עצם מציאותה הוא באופן שיכולה להביא בהשגת הזולת כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא בח"ע דאצי', שנק' חכ' ידיעא⁶¹, להיותה בחי' חכ' דתורה שיכולה לבוא בגילוי

פג

(56) לקו"ת הוספות לויקרא נג, א.

(57) = ד' פעמים.

(58) שמו"ר רפ"מ.

(59) ראה המשך יונתי שם (סה"מ תר"ם שם ע' תקו ואילך).

(60) ע' קח ואילך.

(61) לשון התקו"ז בהקדמה (יז, ב). וראה אוה"ת נח ח"ו

תתרטו, ב. סה"מ אעת"ר ע' ח. תרע"ח ע' רעא.

(51) ע' יג.

(52) בהבא לקמן – ראה המשך יונתי תר"ם שבהערה 1 (סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקה ואילך).

(53) תניא קונטרס אחרון ד"ה דוד זמירות קרית להו (קסא, א).

(54) ראה סה"מ תר"ם שם.

(55) = ז' תחתונות וג' ראשונות.

ש"פ ואתחנן, ה'תער"ב

קיא

אל הזולת, וכשבא הזמן דשני אלפים תורה⁶², התחיל לבוא לידי גילוי בחי' אור ושפע דחכ' זו, וכמ"ש בלק"ת מהאריז"ל⁶³ דהתחלת יחו"ע דמ"ת⁶⁴ הוא מאאע"ה, דאז הי' התחלת זמן שני אלפים תורה, עד שבאה לידי גילוי ממש בבי"ע ע"י מרע"ה. ובכדי שתהי' בחי' חכ' זו, הי' צ"ל ש'65 בחי' חכ' שאינה יכולה לבוא כלל אל הזולת, והוא בחי' ידיעת עצמו, מה שבידיעת עצמו יודע את התורה כו' (נת"ל פט"ו⁶⁶, דהע"ס הגנוזות הן בחי' עתיק דא"ק, וי"ל, דעיקר בחי' עתיק הן הג"ר, וז"ת דעתיק נק' עתיק יומין⁶⁷, ומתלבשים בא"א, כמ"ש בע"ח שער סדר האצ"רפ"א, ונודע דעתיק הוא בכחי' סתום בעצם, שאינו בא לידי גילוי כלל, ונק' מתן בסתר כו'⁶⁸, וכמ"ש במ"א⁶⁹), וזהו בחי' לא בחכ' ידיעא כו' (והגם שנת"ל דחכים ולא בחכ' ידיעא⁷⁰ שייך רק בהתגלות דע"ס אחר הצמצום, וכמשנת"ל פכ"ט⁷¹ בהג' מדרי' שבאורות כו', הנה מש"א כאן ולא בחכ' ידיעא, היינו בחי' לא ידע שאינו מהות ידוע בעצם כו', וכמ"ש בסי' בפי' ברוך שאמר⁷²), וע"י שנאצל שם חכ' וידיעה, נמצא אח"כ בחי' חכ' דאצ"ר, שהיא בחי' חכמה ידיעא כו'.

קיצור. והפרדס כ' שגם חו"ב הן לצורך העולמות, והיינו דבכדי שיהיו המדות בבחי' או"פ הוא ע"י המוחין (מוחין פנימים בעצם, ומדות רק בענין התפיסה). גם, דענין המוחין הוא להיות השגה אלקית בעולם, והמדות להיות התפעלות אלקי. ומובן בפרדס, דגם ידיעת עצמו כבי' הוא לצורך העולמות. והענין הוא, דחכ' דאצ"ר היא חכמת התורה שלמעלה, שנאצלה באופן שיכולה להיות בהשגת הנשמות, ובשביל זה נאצל תחילה בחי' ידיעת עצמו, והוא בחי' ג"ר דשרשי האורות.

(מח) **ועי"ל** דהנה נת"ל פ"ח⁷³, דאמצעית אצ"ר הוא בשביל ההתהוות דבי"ע, וגם בשביל שיהי' הגילוי בבי"ע כו'⁷⁴. וי"ל דהע"ס הגנוזות שהן בחי' אצ"ר דכללות כו', בחי' הז"ת דהע"ס הן לצורך ההתהוות, והג"ר הן לצורך הגילוי כו' (ובד"כ הו"ע ש' הוי' הב', שהוא ל' מהווה⁷⁵, כמו שנת"ל פט"ז⁷⁶, ובזה גופא יש ב' המדרי' הנ"ל). דהנה, ב' ענינים הנ"ל דהגילוי לעצמו והגילוי לזולתו, מבו' במ"א⁷⁷ שז"ע בחי' חיוהי וגרמוה⁷⁸, דגרמוהי הוא בשביל הזולת, שנעשה מקור להתהוות, וחיוהי הוא מה שלמע' מבחי' מקור להתהוות, והו"ע החכ' תעוז לחכם יותר מעשרה שליטים⁷⁹, להיות בחי' הגילוי

(62) ע"ז ט, א.

(63) ר"פ לך לך. וראה אוה"ת חיי שרה קכו, א. סה"מ תר"ל ע' קא. תרמ"ב ע' קל. ע' תית. לקמן פרק קיד (ע' ורכב). פרק קנז (ס"ע ושט ואילך).

(64) = יחוד עליון דמתן תורה.

(65) = שם.

(66) ע' לב ואילך.

(67) ראה אוה"ת דרושים לשבועות ס"ע פה. סה"מ תרנ"ב ס"ע לח ואילך. לקמן ח"ג ע' וא'תלט. ד"ה באתי לגני תשמ"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רנח. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' תז).

(68) ע"פ משלי כא, יד. ב"ב ט, ב.

(69) ראה סידור עם דא"ח מ, א. פירוש המלות פרק צו. אמרי בינה שער התפילין פרק קמב. אוה"ת סידור ס"ע מז ואילך. ע' שפא.

(70) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

(71) ע' סד.

(72) סידור עם דא"ח לט, ג ואילך.

(73) ע' טז ואילך.

(74) ראה לעיל פרק ו (ע' יג ואילך).

(75) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא

שעהיוה"א רפ"ד. וראה זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ). גינת אגוז

(להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי' ד, א ואילך. הובא

בשל"ה בהקדמה ד, ב ואילך. מורה נבוכים ח"א פס"א.

טושו"ע או"ח סימן ה. ועוד.

(76) ע' לג ואילך.

(77) ראה המשך יונתני שבהערה 1 (סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקה).

(78) ראה גם לעיל פרק ה (ע' יא).

(79) ע"פ קהלת ז, יט.

כו'. וכמו"כ י"ל בע"ס הגנוזות, דז"ת הן בשביל ההתהוות, וג"ר הן בשביל הגילוי כו' (ועמ"ש בד"ה יונתי, תר"מ⁷⁷, וי"ל שז"ת זהו בחי' איהו המתייחד עם גרמוהי, וג"ר זהו בחי' איהו המתייחד עם חיוהי כו', והוא בחי' כח ההתהוות וכח הגילוי כו', ועמשי"ל פ'80). ונמצא, דהע"ס הגנוזות שכלולים ונעלמים באו"ס ב"ה, הן בשביל להאיר בעולמות לאחר הצמצום כו'.

פד

אבל האור הא"ס אינו בשביל להאיר, כ"א הוא בחי' גילוי מן העצם, וכמו מראה וגוון איזה דבר⁸¹, שאינו לפעול איזה דבר, כ"א רק שמורה על העצם כו'⁸². ואין זה כמו אור וזיו השמש, שהוא דבוק בהעצם ומעין העצם, שהעצם הוא בהירי, וע"כ גם ההתפשטות ממנו הוא אור וזיו כו', הרי מ"מ, האור ענינו הוא לפעול פעולת האור כו', וכמ"ש⁸³ ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר על הארץ כו', דאור השמש אינו לתאר את העצם, כ"א לפעול דבר כו'⁸⁴. והדוגמא מזה למע' הוא האור שלהאיר העולמו, שג"כ מיוחד בהעצם ומעין העצם, ומ"מ, ענינו הוא להאיר כו', אבל עצמות האור הוא רק בבחי' גילוי כו', כמו מראה וגוון העצם כו', וכמו אור פני האדם⁸⁴, דחכמת אדם תאיר פניו⁸⁵, שאור חכמתו ניכר בהארת פניו, הרי אור פניו אינו פועל איזה פעולה, שיאיר ויגלה חכמה לזולתו, רק שמורה על עצם החכ' שבו כו' (ולעיל פמ"ג⁸⁶ נת', דע"י ראיית פני המשפיע מתוסף לו חכמה כו'. הרי נת' שם שע"ז מקבל מעצמיות החכ' של המשפיע, והיינו שהארת פני המשפיע מורה ומגלה עצם החכ' שלמע' מהגילוי דחכ' כו', וגם, שזהו בעת ההשפעה, אבל בלא השפעה הוא רק שמורה על העצם, דהכרת פניו ענתה בו⁸⁷ שהוא חכם גדול כו'⁸⁸). וכמו"כ הו"ע אור א"ס שהוא בחי' גילוי מן העצם לבד, וגם אם לא היו עולמות שייך בחי' זו כו', וגם בחי' האור והגילוי הזה אינו הכרחי ח"ו, כ"א הוא גילוי רצוני, שכך הוא רצונו ית' להיות גילוי אור כו', אמנם ענין הגילוי הוא להיות התגלות מן העצמות כו'. וי"ל שזהו בחי' אור שנברא ביום ראשון⁸⁹, דאי' בגמ' חגיגה די"ב ע"א, ואור ביום ראשון איברי, והכתיב⁸³ ויתן אותם אלקים כו', ומתרג' כר"א⁹⁰, דאר"א אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם עד סופו, כיון שנסתכל הקב"ה כו' עמד וגנוז כו', ונודע דביום הראשון בגימ' כתר⁹¹, והיינו בחי' האור שלמעלה מהשתל, והי' אדה"ר מביט בו מסוף העולם כו', דבמדרי' זו לא יש חילוקי מדרי', ומאיר בכל העולמות בשוה כו', וכמשי"ת. ובזח"ג דר"ד ב' אי', נהורא קדמאה דברא קוב"ה הוה נהיר עד דלא הוו עלמא יכול למסבלי' כו', והיינו שאינו בערך העולמות והכלים לקבל אור זה בבחי' אור פנימי כו', וענין עמד וגנוז כו' בעה"מ ש"ו פי"ט⁹² שנעשה בבחי' אור מקיף כו'⁹³.

(88) ראה המשך וככה שם.
 (89) בהבא לקמן עד סוף הקטע – ראה אוה"ת בראשית ח"ג תצד, א ואילך.
 (90) = כר' אלעזר.
 (91) לקו"ת דרושים לשמע"צ פה, ד בשם מגלה עמוקות.
 (92) = בעמק המלך שער ו פרק יט.
 (93) ראה גם אוה"ת נ"ך ח"א ע' רצא. תהלים (יהל אור) ס"ע קלו. ואתחנן ס"ע שנת.

(80) פ' קנג (ע' ושא ואילך).
 (81) ראה סה"מ תרס"ב ע' שכד. תש"א ע' 136 ואילך.
 (82) ראה סה"מ תרנ"ט ע' צט. תרס"ב שם. עת"ר ס"ע טז ואילך.
 (83) בראשית א, יז.
 (84) ראה סה"מ עת"ר שם.
 (85) קהלת ח, א. וראה המשך וככה שבהערה 37.
 (86) ע' צט.
 (87) ע"פ ישעי' ג, ט.

ולפ"ז י"ל, דבשרשן באוא"ס שלפה"צ, ענין ויתן אותם אלקים כו', שהוא אור השמש להאיר הוא מה ששיער אוא"ס להאיר העולמות, והו"ע הע"ס הגנוזות, שמשם נמשך אור הקו, שבא במדה ומשקל לפ"ע העולמות כו', והאור שנברא ביום הראשון הוא בחי' האוא"ס הבל"ג, שהוא רק בבחי' גילוי מן העצם, ואינו בא בבחי' מדה וגבול לפ"ע העולמות, שאין בו חילוקי מדרי', ומאיר בכולם בשוה, ואינו בבחי' התלבשות פנימי בכלים, כ"א בבחי' אור מקיף כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש נחמו נחמו עמי, ופרש"י⁹⁴ נחמו אתם נביאי נחמו את עמי⁹⁴. דהנה ידוע⁹⁵ דכל נבואה הוא מנו"ה דאצי, ונבואת ישעי' שהיתה מנו"ה דברי⁹⁶, היינו התלבשות אצי' בבריאה, ויחזקאל ביצי' כו'⁹⁷, ונבואת משה הי' מאצי' עצמו כו'⁹⁸. וכ"ז הוא בבחי' אור פנימי, דהיינו מבחי' ע"ס דאצי' כו'. אמנם ידוע דכביהמ"ק הי' גילויים מלמעלה מאצי', וכמ"ש במ"א⁹⁹ בענין הג' דורות¹⁰⁰ שהי' בבמקד"ש¹⁰¹, דבקדה"ק הי' גילוי אוא"ס שלמע' מאצי' כו'¹⁰², ובד"כ הי' מאיר שם אוא"ס הסוכב בבחי' גילוי ממש כו', וזה"ע העשרה נסים שהיו בבהמקד"ש כו'¹⁰³, וכמ"ש במ"א¹⁰⁴. וזהו דבסילוק השכינה בזה"ג אמרו בגלותא קוב"ה סליק לעילא ולעילא¹⁰⁵, דלעילא הוא בחי' בינה¹⁰⁶, ולעילא בחי' הכתר כו'¹⁰⁷. **פה** וזהו לקתה בכפליים היינו סילוק האו"פ והאו"מ¹⁰⁸ כו'. וע"כ בהנחמה אמר ב"פ נחמו. דהנה כתי'¹⁰⁹ כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם, פי' אשר אמו תנחמנו הוא ההמשכה מבחי' בינה, שמשם עיקר התחלת ההשתל', דהיינו גילוי בחי' אור פנימי, כן אנכי אנחמכם, בבחי' גילוי או"מ, שהוא האור שבבחי' א"ס ממש כו'. וזהו נחמו אתם הנביאים, בגילוי הנבואה שהוא גילוי האצי' כו'. ויש עוד נחמה שלמע' מזה, והוא מבחי' עצמות א"ס הבל"ג, ועז"א נחמו את עמי, בחי' אנכי אנחמכם כו'. וזהו דברו על לב ירושלים וקראו אלי', דברו על לב הוא בחי' או"מ, וקראו אלי' היא בחי' או"פ, וכמ"ש בלקו"ת בהביאור הב' דוידעת¹¹⁰. וי"ל, דהנה לעתיד שיהי' המקיף בבחי' פנימי ממש, וכמ"ש במ"א¹¹¹ בענין שמו במחול¹¹², שיהי' התחברות המקיף והפנימי כו' (וי"ל שזהו מה שגם הנחמה העליונה היא ע"י הנביאים כו'). וזהו דברו תחלה, ואח"כ קראו אלי', שיאיר בבחי' פנימי ממש כו'. וזהו כי מלאה צבאה¹¹³, בחי' או"פ, כי נרצה עונה¹¹³, בהמשכת או"מ, דמשם הוא

(101) = בבית מקדש.

(102) ראה גם תניא פנ"ג.

(103) אבות פ"ה מ"ה.

(104) ראה סה"מ עת"ר ע' עו. ובכ"מ.

(105) ראה זח"א ר"א, ח"ג כ, ב. עה, רע"א.

(106) ראה רמ"ז לזח"ג עה, א.

(107) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א ערך אוי. ספר המאמרים תרכ"ו ע' קח. תרכ"ט ע' רצה. תרנ"ט ע' קנז. וש"נ. מכתב כ"א אדר, תשט"ז (אגרות קודש ח"י"ב ע' שס).

(108) = האור פנימי והאור מקיף.

(109) ישעי' טו, יג.

(110) ואתחנן ז, ג. וראה אוה"ת נ"ך ח"ג ע' אירטו.

(111) ראה סידור עם דא"ח סח, ב ואילך.

(112) תהלים קמט, ג.

(113) ישעי' מ, ב.

(94) ראה ספר השיחות תש"נ ח"ב ע' 612 הערה 50.

(95) ראה זח"ג לה, א. תקו"ז בהקדמה (ב, א). פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ו. שער כ (שער השמות) פי"ב. שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א. שער היחודים פ"א. שער רוח הקודש דרוש א.

(96) ראה לקוטי תורה להאריז"ל ישעי' ו, א. לקוטי הש"ס להאריז"ל יבמות מט, ב (ד"ה מנשה). וראה לעיל פרק לה (ע' פא).

(97) ראה תקו"ז בהקדמה (ד, א). עץ חיים שער מט (שער קליפת נוגה) פ"ב. שערי קדושה להרח"ו ח"ג שער ו. וראה לעיל שם.

(98) ראה שערי קדושה להרח"ו שם – הובא בתו"א בא ס, ב; לקו"ת הש"ש כח, ג. וראה לקו"ש ח"ו ע' 251 ואילך.

(99) ראה אוה"ת ויקהל ע' בקצה. ספר המאמרים תרס"ג ח"א ע' נא. ח"ב ע' כה. ועוד.

(100) א חצר אוהל מועד, ב) אהל מועד, ג) קדש הקדשים.

סליחת עוונות, כידוע ומבואר במ"א¹¹⁴. וזהו נחמו נחמו עמי, נחמו אתם נביאי, בגילוי הנבואה, שהוא המשכת האו"פ, ועוד נחמו את עמי, בבחי' נחמה העליונה דאנכי אנחמכם, בהמשכ' גילוי האו"מ שיאיר בפנימיות ממש. וזהו דברו על לב ירושלים וקראו אליה בבחי' או"פ כו'.

קיצור. ועוי"ל דהנה נת' דאמצעית האצי' הוא בשביל ההתהוות, וגם בשביל הגילוי, וזהו בבחי' ז"ת וג"ר, גרמוהי וחיוהי, וכמו"כ הוא גם בשרשי האורות, בחי' אצי' דכללות. אמנם האו"מ בשרשו הוא אור הא"ס, והוא רק גילוי העצם, וכמו מראה וגוון, ולא כמו אור השמש, ושייך גם בלא עולמות, והוא האור דיום ראשון, שגנזו להיות רק בבחי' או"מ. וע"פ הנ"ל ית' פסוק נחמו נחמו עמי.

הוספה

קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ*

— תוכן ד"ה נחמו תער"ב —

בש"ק ואתחנן תער"ב בנאות דשא זאאלשע קודם קבלת שבת הואיל כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לאמר את המאמר השנים עשר מהמשך דבשעה שהקדימו: ד"ה נחמו נחמו עמי.

התחלת המאמר בקושיותיו: (א) מהו הכפלת נחמו נחמו, (ב) ביאור פירוש רש"י שהנביאים ינחמו את ישראל דמשמע שהוא נחמה, לבד נחמת הנבואה, (ג) מהו לקתה בכפלים ונחמה בכפלים, (ד) מדוע הקדים דיבור דברו על לב ירושלים לקריאה וקראו אליה.

תוכן המאמר: דכללות העשר ספירות שבעולמות אבי"ע הן בסדר מעלה ומטה, להיות דכללות ענין הע"ס גם בשרשם ומקורם הראשון באור אין סוף שלפני הצמצום אין זה בבחינת גילוי מן העצם כ"א ההשערה להאיר את העולמות, ע"כ באים כמדה, ומתלבשים בכלים, ויש בהם התחלקות מעלה ומטה, במדידת האורות ומדידת הכלים, אבל האור שבבחינת א"ס הנה בשרשו ומקורו לפני הצמצום הוא רק בבחינת גילוי מן העצם ואינו בכדי להאיר בעולמות, ע"כ אין בו התחלקות שיעור ומדה בעצם, וכשמאיר בעולמות הוא מקיף להכל בשווה.

ובזה ביאר הכתוב נחמו נחמו עמי, דידיע דבקודש הקדשים האיר האוא"ס שלמעלה מאצילות בגילוי ממש, ולקתה בכפליים דבגלותא קוב"ה סליק לעילא בינה ולעילא כתר, והוא ענין סילוק האור פנימי ואור מקיף, וע"כ בהנחמה אמר ב' פעמים נחמו, כמ"ש כאיש אשר אמו תנחמנו בינה ראשית האו"פ, כן אנכי אנחמכם כתר או"מ, הנחמה דנביאים גילוי אצילות, והנחמה שלמעלה מזה הוא מהעצמות הבל"ג שלמעלה מאצילות, וזהו דברו על לב ירושלים הוא או"מ, וקראו אליה או"פ. והקדים הדיבור לקריאה, שיאיר האו"מ בפנימי, וזהו כי מלאה צבאה גילוי האו"פ כי נרצה עוונה ע"י האו"מ דמשם הוא סליחת עוונות.

ISBN: 978-0-8266-6083-1

9 780826 660831